

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Casparis Ziegleri De Episcopis eorumq[ue] juribus,
privilegiis, & vivendi ratione, Liber Commentarius**

Ziegler, Kaspar

Norimbergæ, 1686

XVIII. De Jure convocandi Synodos.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61543](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61543)

dicens: Omnes primates & cuncti populi Bulgarorum terra cognoscant, ab hodierno die me servum fore post DEUM beati Petri, & ejus Vicarii. Ex unico hoc tonsuræ actu cum tot tantaque mysteria eaque planè contraria colligere liceat, facile patet, mysticas istas interpretationes, quibus admodum luxuriat Ecclesia Latina, planè nullius esse momenti, & meros esse ingeniorum humanorum lusùs, nec putaverim ego, primos rerum inventores eosdem, qui elici hodiè solent, intradisisse significatus.

XX. Illud addo, tonsuram istam sive Clericalem sive monachalem multâ quandoque cum solennitate peractam fuisse. Præterquam enim, quod ab Episcopo ea, & quidem cum benedictione, expediri debuit, etiam personæ aliquando in summâ dignitate constitutæ adhibebantur, qui primitias quasi ex capillis delibarent, & hoc ipso quasi susceptores essent novæ creaturæ. Ita refert Faustus monachus *in vitâ S. Mauri Abbatis de Floro quodam: Deinde veniens ante sacrosanctum altare adstante B. Mauro, & omni congregatione, -- -- jubente viro DEI, Rex primus post eum de comâ capitis ejus torondit, deinde, quicumq; ex optimatibus ejus voluit.* Eodem pertinet, quod ab imaginum cultoribus observatum refert Michael Imperator Constantinopolitanus, Iconomachus ipse, *in epistolâ ad Ludovicum Imperatorem in Occidente: Alii, inquit, religiosum habitum monasticum sumere volentes, religiosiores personas postponebant, qui prius comam capitis eorum suscipere solebant, adhibitis imaginibus, quasi in sinum earum decidere capillos illorum sinebant.* Tota epistola extat apud Baronium *ad ann. DCCCXXIV. num. 18. seq.*

CAP. XVIII.

De jure convocandi Synodos.

I.

PEr synodum hîc intelligo conventum piorum, eruditorum & gravium Virorum autoritate publicâ ex omnibus Ecclesiæ ordinibus congregatorum, ut de verâ & falsâ religione, vel de disciplinâ & ritibus Ecclesiasticis secundum præscriptum verbi divini collatis sententiis judicent. Descriptio hæc accommodata est primis Conciliorum natalibus & institutis. Ab illis enim recessum sequioribus temporibus fuisse, negari haud poterit, si hoc saltem consideretur, Laicos in Scripturis divinis exercitatos hodiè ad suffragia non amplius admitti, quos tamen excludere noluerunt veteris Ecclesiæ Doctores. Corruptelæ aliæ, quæ se ingesserunt subinde, ut hîc memorentur, parum facit ad institutum. Primum autem Concilium ab ipsis Apostolis celebratum refertur *Actor. XV.* idque veluti regulam

lam aliquam sibi præscriptam observarunt Ecclesiæ posteriores. Optimum enim maximumque creditum fuit semper quod Apostolos habuit autores.

II. Ex hoc autem Apostolorum instituto vix erit, ut de necessitate Conciliorum determinari certi quid possit. Quia enim θεόπνευσι fuerunt Apostoli omnes & singuli, potuisset quæstio controversa ab uno eorum accuratissime decidi, nec opus adeo fuisset reliquorum conventu. Hæc namque fuit circa supernaturalia divinæ providentiæ συγκατάθεσις, ut in illis, quæ ad salutem hominis faciunt, consignandis ipsâ divinâ assistentiâ & Spiritu S. gubernarentur primi Ecclesiæ fundatores, ne quidquam vel dicerent vel scriberent, quod non esset ex re, vero, decore & congruo. Quinimò, quia constat, Spiritum S. non tantum res, sed ipsam etiam methodum docendi, & phrasin, quâ res illas proponerent, Apostolis inspirasse atque illos inspirata optime percepisse, & dehinc percepta ipso Spiritu S. suggerente tradidisse, & vel vivâ voce vel scripto proposuisse, ita ut nulla falsitas, nullus error, nullum erroris periculum sermonibus aut scriptis eorum subesse potuerit, facile hinc colligere licet, ad controversiam illam, quæ Actor. XV. ventilata fuit, decidendam necessariam non fuisse, ut conventus Apostolorum simul cum reliquis Christi fidelibus indiceretur, sed potuisse eam ab uno aliquo Apostolorum ex dictamine Spiritus S. & θεόπνευσια illa, quâ non intellectus tantum, sed linguæ etiam eorum gubernabantur, optimâ ratione definiri. Huc tamen videntur illi simul tracti cœlitus & gubernati fuisse, ut successuræ Ecclesiæ non quidem totidem verbis, sed τὸ ἄδεδυγαλινῶς, & ut exemplum inde capiatur, methodum præscriberent, quâ uti possent tum in sopiendis controversiis, tum in ordinandâ disciplinâ Ecclesiasticâ, & condendis statutis ab Ecclesiâ observandis.

III. Sed & ex historiâ primitivæ Ecclesiæ abunde probari potest tantam non esse Conciliorum aut synodorum necessitatem, ut sine illis constare Ecclesia nequeat. Ea enim tum fuit & Imperatorum plerorumque & magistratum in Christianos sævitia, ut nullum omnino eorum conventum, & ne in cœmeteriis quidem, quod eis tum solenne erat, tolerarent. Res notior est, quàm ut prolixâ probatione illustrari debeat. Imò verò, cum ipsum etiam nomen Christiani exosum esset, ut vel solum id ad condemnationem sufficeret, uti ex Tertulliani *apologet*, c. 2. Eusebii *lib. 5. hist. Eccles. c. 1.* & Plinii *lib. 10. epist. 97.* constat, quis crederet, solennes aliquos eorum conventus, qui synodos referre possent, habitos fuisse? Puto tamen, in ipsis illis conventibus, quibus cultum divinum privatim & occultissime quandoque in cryptis & speluncis exercebant, deliberatum sæpè & statutum de iis rebus fuisse, quæ ad fidem & disciplinam Ecclesiasticam facerent.

cerent, quæve Ecclesiam in statu suo aut conservare aut auctiorem reddere possent. Eoque refero verbo Tertulliani ex apologet. c. 39. Coimus ad literarum divinarum commemorationem, si quid presentium temporum qualitas aut premonere cogit, aut recognoscere. Certè fidem sanctis vocibus pascimus, spem erigimus, fiduciam figimus, disciplinam præceptorum nihilominus inculcationibus densamus. Ibidem etiam exhortationes, castigationes, & censura divina. Nam & judicatur magno cum pondere, ut apud certos de DEI conspectu; summumq; futuri judicii præjudicium est, si quis ita deliquerit, ut à communicatione orationis, & conventus, & omnis sancti commercii relegetur. Præsident probati quiq; Seniores, honorem istum non pretio, sed testimonio adepti, neq; enim pretio ullares DEI constat &c. Observat autem Isidorus Hispalensis lib. 6. Origin. cap. de canon. concil. in prioribus seculis Christianam religionem in varias hæreses fuisse prolapsam, ideò præcipuè, quia non licuerit Episcopis in unum convenire, nisi postquam Imperator Constantinus M. rerum potitus fuisset.

IV. Isidori hæc sententià rectè opponitur iis, qui nullam omninò agnoscunt Conciliorum necessitatem, urgentes, constitisse sibi primis trecentis annis Ecclesiam, ut maximè nulla tùm habita fuissent concilia. Uti enim necessitas suos habet gradus, neque omne, quod quomodolibet ad effectum consequendum requiritur, eidem necessitatis generi substat: ita dici nequit, necessarium nullo modo esse, quod necessarium non est ad liberandam rem ab interitu. Consistere potest Ecclesia sine conciliis, sed valdè afflicta, & scissuris immanibus atque perpetuis subjecta, quas tollere solent, & sustulerunt magno sæpè cum fructu Concilia. Optimè huc faciunt verba Petri de Alliaco Cardinalis Cameracensis, quibus respondet sententiæ statuentium, necessaria non esse concilia, ideò, quod Pontifex Romanus ipse solus sufficere possit omnibus controversiis decidendis. Sic autem ille lib. de ref. Eccles. Si dicatur, quod hodiè non est opus Concilia generalia aut provincialia congregare, sicut fuit in primitivâ Ecclesiâ, & quod, ad tollendas vexationes Prelatorum in hujusmodi Conciliis, Romana Ecclesia seu Papalis curia potest sufficienter casibus emergentibus respondere, responderetur, quod hoc non est utiq; verum, tùm primo, quia experientia docet, quod propter defectum Conciliorum & maximè generalium totius Ecclesiæ, quæ sola potest audacter & intrepidè omnes corrigere, ea mala quæ universalem tangunt Ecclesiam, diu remanserunt impunita, incorrecta, & adeò creverunt & inveterata sunt, ut tandem multa injusta & iniqua sub pretextu fidei & corruptæ consuetudinis licita reputentur. Item multi suspicantur, quod hæc dissimulaverit Romana Curia, & super hoc fieri neglexerit, ut posset ad suæ voluntatis libitum plenius dominari, & jura aliarum Ecclesiarum liberiùs usurpare. Quod non assero esse verum. Sed quia contra eam hujusmodi laborat infamia, debent ad eam purgandam super congregatione Con-

Conciliorum generalium & provincialium providere. Alioqui, juxta dictum Augustini, si famam suam negligit, crudelis est. Item illa sanctissima Romana Curia S. Petri & Apostolorum, licet potuisset sine congregatione Concilii per epistolas vel alias vias causas & negotia Ecclesie faciliter terminare, tamen legitur quatuor Concilia celebrasse. Unde dicit Isidorus, quod quia ante tempora Constantini Episcopis non erat licentia conveniendi in unum scil. publice per modum Concilii generalis, ideo Christianitas in diversas hereses scissa est. Et ita dicere possumus modo, quia propter defectum celebrationis Conciliorum Ecclesia in diversa schismata & alia innumerabilia mala, forte etiam ad hereses disponentia, pro dolor, lapsa est, &c.

V. Durior haud paulo est sententia Gregorii Nazianzeni in epist. 55. ad Procopium hunc in modum scribentis: Si vera scribere oportet ita animo affectus sum, ut omnia Episcoporum concilia fugiam; quoniam nullius Concilii finem letum faustumq; vidi, nec quod depulsionem malorum potius, quam accessionem & incrementum habuerit. Pertinaces enim contentiones & dominandi cupiditates (ac ne me queso molestum & importunum existimes hæc scribentem) ne ullis quidem verbis explicari queant; citiusque aliquis in culpam vocabitur, dum de aliena judicium fert, quam ut aliorum perversitatem comprimat. Satis indicant verba ipsa, quâ mente, & quo sensu ita scripserit Gregorius. Respectum scil. habuit ad Concilia suo tempore habita, quorum eventum se vidisse memorat expectationi minimè respondentem, eò quod pertinaces contentiones & dominandi cupiditates, quæ verbis exprimi satis nequeant, consilia omnia everterint & contaminaverint. Nec certè sperari aliquid aliud unquam omninò potest, ubi contendendi libido dominatur, & hoc tantùm agunt in synodis congregati, ut sententiam suam mordicus quisque defendat, nec cedere velit meliora monenti. Hoc enim verò etiam in civilibus negociis valdè lædit pacem & tranquillitatem publicam, si in deliberationibus pervicaciam unusquisq; & inflexibilem obstinationem mente foveat, & pugnaciter cum reliquis certare secum constituat. De autoritate autem Conciliorum aliorum, quæ ab his vitiis immunia & libera fuerunt, optimè sensisse Gregorium, alia ejus dicta ostendunt, præsertim quando Concilii Nicæni mentionem facit, quæ tamen prolixè hic recensere nulla urget ratio. Sed hæc *ὡς ἐν πρόδω*.

VI. Subesse verò adhuc aliam in super causam existimo, propter quam non licuerit olim in tam solennes coetus coire Christianis, quod scil. prohibita olim fuerint Collegia in universum omnia, nisi quæ nominatim vel Principis, vel Senatûs auctoritate permessa essent l. 1. pr. l. 3. pr. & S. 1. ff. de colleg. & corp. Et quanquam in d. l. 1. §. 1. eod. religionis causa coire non esse prohibitum dicatur; accipi tamen id debet, de religione tali, quæ penitus non erat interdicta. At Christianorum religionem inter prohibitas

fuisse quis nescit? quippe quos homines omnium scelerum reos, deorum, Imperatorum, legum, morum, naturæ totius inimicum existimabant, uti loquitur Tertullianus *apol. c. 2.* Vetere SCto negotium erat magistratibus datum, ut sacra externa fieri vetarent, sacrificulos vatesque foro, circo, urbe prohiberent, vaticinos libros conquirerent, comburerentque: omnemque disciplinam sacrificandi, præterquam more Romano abolerent. Judicabant enim, nihil æquè dissolvendæ religionis esse, quàm ubi non patrio sed externo ritu sacrificaretur. Liv. *decad. 4. lib. 9.* Propter hoc SCtum tam malè accepti sunt publicè ac privatim Christiani, ut non temperarit sibi acutissimus Jctus Ulpianus, Consiliarius Alexandri Severi, & Magister Scrinii, quin scriptis suis Christianum dogma sibi confutandum proponeret. Traditque Lactantius *lib. 5. Instit. c. 11.* septem rescripta Principum collegisse eum in libris *de offic. procons.* ut doceret, quibus pœnis affici oporteret eos, qui se cultores DEI profiterentur. Quis crederet ergò licitum fuisse Christianorum præsulibus & ministris Ecclesiæ solennes ejusmodi conventus, qui Conciliorum speciem referrent, habere? cum præsertim Tertullianus in *apologetico* multam impendat operam, ut excuset coitiones eas, quæ cultus divini exercendi gratiâ fiebant.

VII. Si quæ igitur tum temporis habitæ fuerunt Synodi, & rariore illæ fuerunt, & paucorum numero, & in latebris absconditæ, & nullâ autoritate publicâ coactæ. Quin videntur istiusmodi tales deliberationes, quæ ad fidem & disciplinam pertinebant, plerumque in illis locis, ubi res divina fiebat, post finitas preces susceptæ, & ab universâ, quæ tum congregata erat, Ecclesiâ finitæ. Crebriores tamen forte fuerunt aliquando tales congressiones, & ex vicinis quoque Ecclesiis collectæ, prout remissius aut adstrictius fuit imperium eorum, qui gubernacula tenuerunt. Simulatq; verò Constantinus M. rerum potitus fuerat, major illicò libertas dari cœpit Christianis, ut non coire tantum tutò ad sacra celebranda, sed etiam seorsim ad deliberationes de rebus Christianam religionem concernentibus habendas liceret. Ultramque tum Synodum & Ancyranam & Neocæsareensem, in confinio persecutionis & tranquillitatis coisse certum est, præsertim cum Ancyrana pleraque de lapsis in persecutione constituat, & utraque collapsam disciplinam instauret. Secutum deinceps est Concilium Nicænum, quo in Ecclesiâ post Apostolos nihil aut illustrius augustiusve fuit, aut gravius habitum est, aut multis seculis magis in omnium ore atque etiam disputatione versatum. Atque ab eo tempore non publicè tantum fieri, sed etiam publicâ autoritate niti cœperunt Concilia Christianorum, ita ut sub certis deinde regulis continerentur, & decreta ab eis facta obedientiam exigèrent legibus conformem.

VIII. Quan-

VIII. Quantum igitur ad primitivæ Ecclesiæ statum respicere licet, non videtur tum temporis inter Christianos tanta fuisse potestas, quæ convocacione aliquâ imperativâ cogere synodum potuisset. Si qui enim conventus ex aliis Ecclesiis particularibus habiti fuerunt, mutuo illi consensu mutuisque adhortationibus & petitionibus collecti fuerunt. In ipsâ Ecclesiâ Apostolicâ, cum disceptatio de Legis Mosaicæ observacione apud Antiochenos exorta fuisset, decretum inter eos fuit, ut ascenderent Paulus & Barnabas & quidam alii ex illis ad Apostolos ac presbyteros Hierosolymam, percontaturi de quæstione. Atque hoc pacto communi eorum consensu ac decreto dirempta lis fuit, custodita fidei veritas & in Ecclesia pax conservata. Ad ejusmodi exemplum Episcopi, qui illis successerunt, similes conventus de causis similibus instituerunt, & communi congressu colloquioque tum doctrinæ tum disciplinæ negociis, quæ ad Ecclesiarum suarum statum pertinebant, prospexerunt. Quod si omnino aliquis inter eos fuit, quem conventus tales cupientem sequerentur reliqui, eum autoritate magis, quam potestate prævalentem fuisse, verosimile est. Magnam autem inter potestatem & autoritatem intercedere differentiam, quis nescit? Potestas enim jus quoddam imperii, regiminisque significat, quo præditi sunt superiores in suos inferiores, ad humanam societatem conservandam, qualem habent Principes in subditos, Domini in servos, mariti in uxores. Autoritas verò est quædam existimatio, & bona opinio propter virtutes, quas dignas esse judicamus, ut à nobis æstimentur. Quos enim vel virtutis suæ, vel prudentiæ, vel conditionis causâ aut propter alias dotes tanti æstimamus, ut eos tanquam autores nobis in actionibus, judiciis, factis, dictisque imitando proponamus, illi multæ autoritatis apud nos esse dicuntur, et si potestate in nos destituantur. Hæc igitur ratione potuit aliquis inter Ecclesiæ primitivæ pastores tantæ autoritatis fuisse, ut cum ille de synodo habendâ animi sententiam reliquis proposuisset, hi illico assensum suum præstiterint, & ad locum destinatum convenerint.

IX. Postquam verò Principes religionem Christianam desertâ idololatriâ amplexi fuerunt, uti tum etiam in Ecclesiis potestatem sibi jure optimo vindicarunt, ita etiam conciliorum indictionem & regimen ad se pertinere arbitrati sunt. Præter rationes enim alias, & fortissimam quidem illam, quod forma regiminis politici exerceri & conservari sine jurisdictione aliquâ circa sacra sive religionem in genere dictam nequeat, etiam illa maximè inservit, quod, ut supra dixi, collegia omnia & coitiones suspicione non carerent, & propterea prohibita essent, præsertim cum ipsa tota religio Christiana infinitorum delictorum rea argueretur. Cum verò Imperatoribus Christianis satis constaret, quis Conciliorum & Syno-

coram Reticio, Materno ac Marino Collegis vestris, quos eâ causâ Romam properare jussi possit audiri, quemadmodum sanctissimæ legi convenire optimè nostis. Tota epistola legitur apud Eusebium hist. Eccl. lib. 10. cap. 5. Et concilium istud habitum fuit anno Domini CCCXIII. Adjuncti deinceps in hoc Concilio ab ipso Imperatore videntur fuisse adhuc alii, qui cognitioni isti expediendæ interessent. Sic enim intelligo verba ejusdem Constantini ad Vicarium Africæ, cum de Arelatensi concilio celebrando ad eum scriberet: Nam etiam ad supradictum Urbem nostram Romam quosdam Episcopos ex Galliis ire præceperam, ut tam hi pro integritate vitæ suæ, atque laudabili instituto, sed & septem ejusdem communionis, quàm etiam Urbis Romæ Episcopus, atque illi qui cum iisdem cognoscerent, possent rei, quæ videbatur esse commota finem debitum adhibere.

XI. Succubuerant in hoc Concilio Donatistæ & causâ ceciderant, sed à decreto ad Imperatorem appellaverant, prætendentes quod eorum omnis causa non fuisset audita; sed potius iidem Episcopi (Cognitores) quodam loco se clausissent, & prout ipsis aptum fuerat, judicassent, uti refert ipse Constantinus in dictâ epistola. Hæc igitur querela occasione dedit, ut Constantinus novam de alio Concilio Arelati habendo sulciperet curam, quod idem anno mox sequente indixit, & ex Episcopis Galliæ, Hispaniæ, Britannæ, Africæ & Italiæ coëgit ipse. Perpicua satis in eam rem sunt verba epistolæ ejusdem Constantini ad Episcopum Syraculanum, quâ jubet eum cum duobus aliis ad Concilium istud proficisci: *Quoniam ergo plurimos ex diversis compluribus locis Episcopos in Arelatensium oppido ad Kalendas Augusti convenire præcepimus, tibi etiam per literas significandum duximus, ut accepto à clarissimo Viro Latroniano Correctore Siciliae publico vehiculo, cum duobus aliis secunda sedis, quos ipse deligendos judicaveris, tribusq; unâ famulis, qui vobis in viâ ministrent, adscitis, designatum in locum ad diem prædictam te conferas: ut per gravitatem tuam, & cæterorum, qui conventuri sunt, unanimem conspirantemq; prudentiam, dissidium hoc, quod malè hætenus per fœdas quasdam contentiones perseverat, omnibus auditis, quæ ab iis, qui inter se nunc dissident, quosq; pariter adesse jussimus, in medium proferentur, ad debitam religionem & fidem fraternamq; concordiam, vel serò tandem revocari queat.*

XII. Ab hoc Arelatensi judicio Donatistæ denuò appellaverant ad ipsum Imperatorem Constantinum, quos cum Romam unâ cum Cæciliano evocasset Imperator, nec tamen eò venire tempore destinato posset Cæcilianus, Mediolani tandem, quò secesserat Imperator, institutum fuit judicium. Venerunt eò quoque Donatistæ. Ibiq; Imperator causâ cognitâ ultimo judicio Cæcilianum innocentissimum, Donatistas verò improbissimos judicavit, uti scribit Augustinus epist. 162. Ex quo constat, quantum temporis in ipsa concilia fuerit potestas Imperatorum. Non obstan-

te enim quod in particulari concilio Romano, & pleniore Arelatensi causa Donatistarum ventilata jam & decisa esset, Constantinus nihilominus novum penes se iudicium constituit, sine dubio mutaturus decretum synodale, sicubi id parum conforme illis, quæ proposita fuerant, deprehendisset. Imperatoris autem illud iudicium habitum fuit, uti colligere licet, anno Domini CCCXV.

XIII. Eodem anno Romæ aliud Concilium habitum fuit, si credimus actis, quæ sub Sylvestri nomine prostant, & quidem eodem Constantino autore. Verba ex actis istis ita se habent: *In ipsis exordiis Christianorum, cum ad fidem converteretur Imperator Constantinus, mater sua Helena Augusta ad eum cum duodecim scribis & Phariseis ac Magistris & principibus Iudeorum in Urbem Romam venit, & ipsa una cum filio suo Constantino Augusto, Concilium Iudeos cum Christianis facere censuerunt. In quo presidens sanctus Papa Silvester cum plurimis sanctissimis Episcopis, in ampliorem statum dilatantes Christianorum fidem tam per sacram Scripturam, quam per miracula Domino protegente virescens effecti sunt.* Sed Sylvestri illa acta fabulis & mendaciis repleta, & prorsus falsa ac fictitia esse eruditè docet Johannes Dallæus de vero usupatrum cap. 3. quod nec diffitetur omnino Baronius ad ann. CCCXV, n. 12. & 13. quanquam ipsam hanc de Christianorum & Iudeorum colloquio relationem non ausit prorsus in dubium vocare. Et sic igitur ejusdem sive Concilii sive Colloquii autor fuerit Constantinus.

XIV. Majorem fidem meretur, quod de celeberrimo Concilio Nicæno uno ore referunt Ecclesiasticæ historiæ Scriptores, convocatum id fuisse ab eodem Imperatore Constantino. Sic enim Eusebius lib. 3. de vit. Constantini c. 6. *Mox velut divinam quandam phalangem adversus eum instruens, generalem Synodum convocavit honorificis literis Episcopos undiq; invitans, ut quantocyns adessent. Nec verò simplex ac nuda erat iussio, sed præterea multum ad hoc opus contulit Imperatoris benignitas. Qui aliis quidem cursibus publici copiam præbuit, aliis verò jumentorum usum abundè subministravit.* Sic etiam Socrates lib. 8. c. 8. *Imperator universalem Synodum congregavit, omnes undequaq; Episcopos per literas invitans, ut Nicæam Bityniæ convenirent.* Et sic quoque Sozomenus lib. 1. c. 17. *Imperator Synodum convocavit apud Nicæam, urbem Bityniæ & ad omnes ubiq; Ecclesiarum Antistites scripsit, ut præstituto die adessent.* Imperator ipse in literis suis ad Catholicam Alexandrinorum Ecclesiam apud Eusebium lib. 1. c. 9. hæc de se verba facit: *Convocari in Urbem Nicæam quamplurimos Episcopos.* Et Episcopi Nicææ congregati in epistolâ Synodali ad Ecclesias Alexandrinam & reliquas per Ægyptum, Libyam, ac Pentapolin constitutas *ibid.* Quandoquidem *DEO optimo Maximo, eiq; Charissimo Principe Constantino, nos ex diversis civitatibus ac provinciis congregante sacra & magna Synodus Nicææ celebrata est &c.* Quæ verba

verba omnia tam clara sunt, ut non patiantur interpretationem aliam, nisi quam ipsa eorum structura subministrat. Fuit autem concilium istud omnium, quotquot unquam fuerunt, nobilissimum, & ex diversis terrarum partibus, atq; universo Orbe congregatum.

XV. Post habitam Nicænam Synodum anno XXII. hoc est, anno Domini CCCXLVII. congregata fuit è variis orientis & occidentis provinciis Synodus alia in Urbe Sardicensi, quam & ipsam *μεγάλην σύνοδον* vocat Athanasius *apol. 2.* Actum in eâ fuit de restitutione Pauli Constantino-
politani & Athanasii Alexandrini, quos Ecclesiis & cathedris suis dejece-
rant Ariani. Ut autem coire ea posset, impetrandum id fuit ab Imperato-
ribus Constantio & Constante, qui tùm rerum potiebantur. Testis est So-
crates *lib. 2. c. 20.* Paulus, inquit, & Athanasius aliud concilium convocari po-
sulant. Indicitur ergò iterum generale concilium apud Sardicam, quæ Urbs est
Illyrici, idq; de sententiâ duorum Imperatorum, quorum alter hoc per literas fla-
gitaverat; alter verò, Orientis scil. Imperator, libenter annuerat. Ad eundem
modum scribit Sozomenus *lib. 3. c. 11.* Athanasius ac Paulus Constantem
adeuntes, Synodum fieri flagitarunt. Ex communi consensu utriusq; Imperatoris
placuit, ut tam Orientis quàm Occidentis partium Episcopi constituto die Sardi-
cam convenirent, quæ urbs est Illyrici. Et Theodorus *lib. 2. c. 4.* His literis
adductus Constantius Orientis atq; Occidentis Episcopos iussit Sardicam convenire.
Et Episcopi ibidem congregati in epistolâ Synodicâ apud eundem Theo-
dorit. *c. 8.* Itaque opitulante DEI gratiâ ipsi quoq; DEO charissimi Principes
nos ex diversis provinciis & civitatibus congregarunt, & sanctum hanc Synodum
in Urbe Sardicensi celebrari permisérunt. Athanasius ipse *apol. 2. in pr.* Quod
cùm rescitum esset ab religiosissimis Imperatoribus Constantio & Constante, iussi
sunt Episcopi Orientis & Occidentis Sardim convenire &c. Ut adeò dubium
non sit, etiam hanc Synodum jussu & mandato Imperatorum coactam
fuisse.

XVI. Sardicensem Synodum immediatè quasi secuta est Sirmiensis,
quam & ipsam in causâ Photini autoritate Constantii Imperatoris congre-
gatam scribit Socrates *lib. 2. c. 29.* Imperator Synodum Episcoporum in Urbe
Sirmio fieri iussit. Et *cap. 30.* Igitur constituto ad eam rem die ex ipsius quoque
Imperatoris sententiâ conveniunt tùm Episcopi, qui illic aderant, tùm Senatorii
Ordinis haud pauci, quos Imperator disputationi interesse præceperat. Nec ali-
ter Sozomenus *lib. 4. c. 6.* Imperator non mediocriter indignatus est, Qui cum
eo tempore Sirmii moraretur, Episcoporum Synodum congregavit. Et porro:
Hosius ab Imperatore ad Synodum vocatus est. Et iterum: Itaq; cùm ad con-
stitutum diem convenissent Episcopi, præsentibus ex Imperatoris mandato judi-
cibus, qui & doctrinâ & dignitate in palatio præcellere videbantur, partes dispu-
tandi contra Photinum suscepit Basilius Episcopus Ancyra &c. Ita & Castio-
dorus

dorus in *hiflor. Tripartit. lib. 5. cap. 6.* Tumultu surgente jussit Imperator Concilium in Sirmio congregari. Sirmienfe hoc Concilium habitum fuit anno Domini CCCLVII, uti oftendit Jacobus Gothofredus ad *Philoforgii lib. 4. c. 3. Scadl. 14. C. Theod. de Epifcop.*

XVII. Sub idem tempus, cum ubique terrarum vires & incrementa acciperet hærefis Arianorum atque illi Athanafio valde infenfi effent, duobus ante Sirmienfe annis Mediolani convenerunt amplius trecenti Epifcopi Occidentis, ut etiam ab his de caufa Athanafii difceptaretur. Convenerunt autem juffu Imperatoris ejusdem Constantii, uti teftatur Sozomenus *d. l. 4. c. 8.* Simul *fperans (Constantius) poffe Orientis atq; Occidentis Epifcopos in unam eandemq; de fide fententiam perducere, Synodum in Italia fieri juffit.* Et Socrates *l. 2. c. 36.* Siquidem Imperator præceperat, ut in Urbe Mediolano Epifcoporum Synodus haberetur. Etfi verò autoritas Imperatoris Concilio huic non defuerit, eventus tamen docuit, fynodum iftam factionem fuiffe & violentam graffationem & Synagogam malignantium, ut eam Hilarius vocavit, ubi Arrianis omnia conceffa, Catholicis denegata omnia, fuppreffaque eorum in dicendo libertas. Et Ecclefia tamen hoc valde videtur proficuum fuiffe, quod inter concertationes folutum fuerit concilium iftud, uti legitur apud Socratem *d. l.* Nihilominus tamen exceptis oppidò paucis reliqui omnes Athanafium condemnarunt.

XVIII. Constantius, ut eo magis odiofum redderet Athanafium & qui cum eo faciebant, fuosque Arrianos ne defereret, anno Domini CCCLIX. duas fimul fynodos indixit. De quibus hæc funt verba Socratis *lib. 2. c. 37.* Quod ubi comperit Imperator, illos quidem in exilium ablegavit: generale vero Concilium convocare ftatuit, ut cunctis Orientis Epifcopis ad Orientis partes accerfitis, univerfos, fi fieri poffet, ad unius fidei concordiam adduceret. Sed cum ei talia cogitanti difficultatem afferret itineris longitudo, duas in partes concilium dividi juffit. Et eos quidem, qui tum aderant, apud Urbem Italiae Ariminum congregari mandavit: Epifcopos autem Orientis, Nicomediae, que civitas eft Bithynia, colligi datis ad eos literis præcepit &c. Similia recenfet Sozomenus, nifi quod pro Nicomedia civitate Seleuciam fubftituat *lib. 4. cap. 17.* Rectè omninò, uti oftendit Jacobus Gothofredus ad *Philoforg. lib. 4. cap. 10.* Quid in iftâ Synodo actum fuerit, fcire noftra nunc nihil refert. Sufficit noffe, eam ab Imperatore Constantio congregatam fuiffe. Cum verò in Synodo Seleucienfi acerbæ diffenfiones exortæ fuiffent, eodem illo anno novam in Urbe Constantinopolitanâ fynodum indixit Constantius, juffis omnibus eò convenire; uti refert poft alios Philoforgius *lib. 4. cap. 12.*

XIX. Anno Chrifti CCCLXIV. cum circa doctrinam fidei magna adhuc ubique effet contentio, neque conciliari inter fe poffent tot diverfæ homi-

hominum sententiæ, cæperunt nonnulli Episcopi de novo Concilio ab Imperatore, qui tum temporis Valentinianus erat, impetrando cogitare. Illi verò quâ ratione preces suas adornaverint, & quid eis ab Imperatore responsum fuerit, hunc in modum recenset Sozomenus *lib. 6. cap. 7.* Porro cum relicta Constantinopoli Romam contendens per Thraciam iter faceret, Episcopi Helleponti ac Bityniæ & reliqui, qui filium patri consubstantialem esse asserabant, Hypatianum Heracleæ Perinthi Episcopum elegerunt, qui susceptâ pro ipsis legatione ab Imperatore peteret, ut ad corrigendam fidei doctrinam convenire permitterentur. Qui cum Imperatorem adisset, & Episcoporum mandata exposuisset, Valentinianus ita respondit: mihi quidem in Laicorum ordine constituto, fas non est hujusmodi negocia curiosius scrutari. Sacerdotes verò, quibus id curæ est, seorsim, ubicunq; voluerint, conveniant. Hæc cum Imperator ad Hypatiani legationem respondisset, Episcopi Lampfacum conveniunt &c. Utrum Ariani aut Semi Ariani fuerint Episcopi illi, qui Concilium hoc flagitarunt, nihil omnino facit ad rem præsentem. Convenérunt enim in hoc utriusque tum Catholici tum Ariani, non haberi debere Synodum sine præcitu, consensu aut permisso Imperatoris. Nec enim ex responsione Imperatoris diversum quid conficere licet. Removet ille à se scrupulosas quæstiones curiosarum enodationes; non inde tamen sequitur, Imperatorem à se duxisse alienum, ut Synodum indiceret, cum è contrario disertis verbis ejus cogendæ Episcopis gratiam faciat. Vid. Petrus de Marca *de concord. Sacerd. & Imp. lib. 2. c. 6. n. 2.* Et sic, quod Lampfaci coactum fuit concilium, ipsum etiam autoritate Imperatoris subnixum fuit.

XX. Gratianus, Successor Valentiniani, eodem hoc jure usus est. Cum enim is Sirmium venisset, accesserant eum ex Ariani Episcopis duo, Palladius scilicet, & Secundianus, dumque improbè secum agi à Catholicis quererentur, impudenter nimis atque iteratis precibus generale ab eo flagitarentur Concilium, & impetraverant tandem. Id verò cum intellexisset Ambrosius, probrosum esse atque indignum asseruit propter duos curiosos hæreticos, totius Catholici Orbis Episcopos magno Ecclesiarum detrimento convocare, fecitque hæc suâ sententiâ, ut Imperator comprovinciales tantum Italiæ Episcopos Aquilejam convocaret, cum reliquis autem externarum provinciarum Episcopis eâ uteretur modestiâ, ut neminem cogeret, sed cujusque arbitrio relinqueret adventum, venientes tamen, ut publicis deducerentur expensis, præciperet, Orientalibus etiam per præfectum Italiæ significaret, ut, si vellet, conveniendi liberam potestatem haberent. Hæc ita ex actis ejus Synodi refert Cardinalis Baronius *ad annum CCCXXC. num. 19. & CCCXXCI. num. 81.* Ipse Palladius in conflictu aliquoties exprobrat Ambrosio, quod sub & obreptitiè impetraverit hoc ab Imperatore, ut plenum concilium non esset, uti videre licet in actis

Rrrr

apud

apud Severinum Binium tom. 1. Concil. p. 519. 521. Quorquot igitur Aquilejæ convenerunt Episcopi, quod contigit anno CCCXXCI. autoritate Gratiani Imperatoris congregati fuerunt. Idque proficitur Ambrosius in actis ejus Concilii: *Nos in Occidentis partibus constituti convenimus ad Aquilejensium civitatem, juxta Imperatoris præceptum.* Et ipsi tùm congregati Patres in epistolâ Synodicâ ad Imperatores: *Gratias agimus vobis, clementissimi Principes, quod & fidei nostræ studium probavistis, qui ad removendas altercationes congregare studuistis sacerdotale Concilium.*

XXI. Antequam Aquilejensis hæc in Occidente à Gratiano indicetur Synodus, ipso eodem hoc anno haud paulo celebrior Constantinopoli congregata fuit, à mense scil. Majo ad VII. id. Julias, cùm Aquilejensis mense demum Septembri celebraretur. Constantinopolitanum autem hoc Concilium, quod vulgò secundum Oecumenicum dicitur à Theodosio Seniore indictum fuisse, testis est Socrates lib. 5. c. 8. verbis: *Posthec Imperator nihil cunctatus suæ fidei Episcoporum Concilium convocat.* Testis Sozomenus lib. 6. c. 7. item Theodoritus lib. 5. c. 6. & Nicephorus lib. 12. c. 10. Testes ipsi in Concilio congregati Episcopi, qui in epistola Synodicâ ad Theodolium Imperatorem ita scribunt: *Agentes autem DEO gratias, necessaria quoque ea, quæ acta sunt in sancto concilio, ad tuam referimus pietatem, nempe quod ex quo tempore ex mandato tuæ pietatis Constantinopoli convenimus, &c.* Obiter addo, epistolam Synodalem, quæ legitur apud Theodoretum lib. 5. c. 9. non esse hujus Concilii Constantinopolitani, sed alterius alicujus post Synodum Aquilejensem congregati, ipsius tamen Theodosii jussu. Sic enim se habent verba: *Conveneramus enim Constantinopolin, juxta literas reverentiæ vestre, superiore anno post Aquilejense Concilium ad piissimum Imperatorem Theodosium missas ad hanc solam profectioem instructi Constantinopolin usque &c.* Scripserant scil. Episcopi Italiæ ad Theodosium, debere Nectarium, qui deposito Maximo Episcopus erat ordinatus, loco cedere, aut Romæ Concilium generale haberi, & rogaverant, ut faceret Episcopos Orientis etiam eo concurrere. Ipsum verò illud etiam Romæ congregatum Concilium autoritate Imperatoriâ coisse testis est Hieronymus epist. 27. ad Euseb. Cumque Orientis & Occidentis Episcopos ob quasdam Ecclesiarum dissensiones Romam Imperiales literæ contraxissent, &c.

XII. Gratiano occiso, cùm Maximus Tyrannus ejus imperium fere per quinquennium obtineret, Siricius Episcopus Romanus eum de Agretio quodam indignè ad presbyteratûs gradum promotum interpellaverat. Respondit Tyrannus, coacturum se Synodum, in quâ causâ ea judicari posset. Ceterùm, inquit, *de Agretio, quem indebitè ad presbyteri gradum conscendisse commemoras, quid Religioni nostræ Catholicæ possum prestare reverentiâ, quam*

quam ut de hoc ipso, cujusmodi esse videatur, Catholici judicent Sacerdotes? Quorum conventum ex opportunitate omnium, vel qui intra Gallias, vel qui intra quinque provincias commorantur, in quâ elegerint Urbe, constituam, ut iisdem residentibus & cognoscentibus, quid habeat consuetudo, quid legis sit, judicetur. Epistola extat tom. 1. Concil. pag. 535. apud Binium, & apud Baronium sub anno CCCXXCVII. n. 65, ut & apud Sirmondum, tom. 1. Concil. Gall. pag. 25. Imperatoris scilicet partes cum suscepisset Maximus etiam, has ad se pertinere credidit, ut antecessorum suorum exemplo Concilium indicere posset. Num verò hæc ejus resolutio & responsum effectum habuerit, & Concilium ab eo deinceps aliquod eam in rem indictum, an verò hic ejus conatus morte interceptus fuerit, non constat. Burdegalensem Synodum ab eo convocatam fuisse refert Sulpitius Severus lib. 2. sacr. hist. sed in causâ Priscillianistarum. Putat tamen Petrus de Lalande in supplem. Concil. Gall. pag. 12. speciale aliquod propter Agricii causam in quâdam Galliarum Urbe anno CCCXXCVI. habitum fuisse & jussu Maximi Tyranni coisse Concilium. Quod suo loco relinquo.

XXIII. Ab eo tempore multa alia Concilia particularia habita fuerunt, quæ omnia quâ autoritate coacta fuerint, curiosum nimis esset singulatim inquirere. Ad potiora magis & celebriora respiciendum nobis est, quippe quæ majorem auctoritatem exigunt, cum ad particularia aliqua, quæ paucorum Episcoporum fuerunt, non nisi permissio tacita sufficere poterit. Pergimus igitur ad Concilium Ephesinum, quod generale tertium vulgo dicitur. Id verò à Theodosio juniore indictum & ejus autoritate anno Christi CCCCXXXI. celebratum fuisse, ipsius Imperatoris ad Cyrillum epistola, quæ extat in actis ejus Concilii tom. 1. cap. 25. luculenter docet. Verba inter alia hæc sunt: *Sæpenumero jam ante ob ea, quæ subinde accidunt, religiosam sanctissimorum Episcoporum undequaque in unum coactorum Synodum necessariam judicavimus. Hactenus tamen, ne eorum pietati molestiam exhiberemus, cunctatiores hæc in re fuimus. At nunc verò tam Ecclesiasticarum, quam quæ hisce coherent, publicarum rerum controversia, eam usque ad eum utilem ac necessariam declarat, ut refutari nullo modo queat. Quam ob rem -- tua pietas DEO bene propitio operam dabit, ut sacrosancto paschate, quam in foribus arget, elapso sub sacre Pentecostes diem ad Ephesorum, Asiæ civitatem, accurrat, nonnullosque, quos nimirum idoneos judicabit, sanctissimos provinciarum suarum Episcopos simul eodem secum adducat. Eos verò qui ad communem Synodum venire, detrectaverint, suspicionem malæ conscientiarum præbituros ait, nec impune laturos talis contumaciæ reos. Omnino autem persuasum habemus, inquit, neminem ex piissimis DEOque devotissimis Episcopis fore, qui simulatque rerum Ecclesiasticarum causa, atque ad eum controversiarum totius Orbis gratia nostro hoc decreto sanctissimam Synodum cogi intellexerit, non prope studioseque*

occursum, rebusque tantoperè necessariis ac DEO usque adeò gratis pro virili consulturus sit. Nos quoque harum rerum curæ sedulò incumbentos nullum impunè abesse sinemus. Nec ullam ille vel apud DEUM, vel apud nos quoque habiturus est excusationem, qui statim impigre secundum præfinitum tempus ad destinatum locum præstò non fuerit. Enimverò quicumque ad Sacerdotalem Synodum accitus, alacriter non accurrat, is sanè conscientie parum sinceræ se esse ostendit &c. Hinc adeò rectè scribit Evagrius Scholasticus lib. 1. hist. c. 3. Cyrillus petiit à Theodosio, qui tunc Orientis Imperium administrabat, ut ejus mandato prima Synodus Ephesi congregaretur, Imperialibus literis tum ad Cyrillum ipsum, tum ad omnes ubique sanctissimarum Ecclesiarum Episcopos missis. Igitur Theodosius Synodum indixit die sanctæ Pentecostes, &c. Et Nicephorus lib. 14. c. 34. Theodosius imperialibus literis suis in metropoli Epheso locorum omnium Episcopos convenire jussit.

XXIV. Nulla autem firmior regalis hujus Imperatorii probatio adduci potest, quàm ex confessione ipsius Pontificis Romani, Leonis I. postquam de Eutyche hæresi certior factus non alià commodiore ratione suppressi eam posse cerneret, quàm per concilium aliquod universale. Eutyche ille vel Eutycheus Archimandrita erat Constantinopolitanus, qui, cum Nestorianæ hæreseos odio incensus esset, inconsideratè in aliam incidit ferè contrariam, & non tantum duas in Christo personas, atque id quidem rectè, negavit, sed nec duas quidem in eò naturas asserere voluit. Hæc ejus hæresis examinata fuit primum Constantinopoli anno Domini CCCC XLVIII. à quibusdam Episcopis, qui tum fortè Constantinopoli morabantur ob quædam negotia Ecclesiastica, quos ἐνδημῶντας Ἰπποκόπης vulgo nominabant, uti rectè notat Henricus Valesius ad Evagrii lib. 1. cap. 9. Sed quæ mox secuta est Synodus alia Constantinopolitana, jussu Imperatoris coisse videtur, quandoquidem ante eam Theodosio libellum precum oblatum fuisse d. l. refert Evagrius. Et quæ anno sequente CCCC XLIX. habita fuit in eadem causâ Synodus Ephesina II. ab Imperatore coactam refert Liberatus diaconus in breviari. cap. 12. Scripsit, inquit, Dioscorus (Alexandrinus Episcopus) Theodosio Imperatori, quia aliam Synodum generalem fieri oportet, & ut fieret, persuasit Eutyche. Annuit Imperator. Et dirigens sacram Dioscoro in Alexandriam, præcepit, ut cum decem metropolitanis Episcopis, quos voluisset, ipse eligeret, & veniret Ephesum: & congregato universali Concilio, Eutycheis causam discuteret, jubens Barsumam archimandritam interesse Concilio, & vices agere omnium monachorum Orientales Episcopos accusantium. Theodoritum verò Cypri Episcopum adesse Concilio interdixit &c. In hoc Concilio Ephesino II restitutus fuit Eutycheus, qui damnatus erat in Constantinopolitano, & vicissim, qui ei adversi erant, damnati & depositi, Flavianus Constantinopolis & Eusebius Dorylæi Episcopi cum quibusdam aliis.

XXV. In

XXV. In hac Conciliorum dissensione & periculo Orthodoxiæ quid faceret Leo Romanus? Videbat, necessarium esse, ut quam primùm ex omnibus mundi partibus ad extinguendum hunc ignem convocarentur Ecclesiæ Doctores. Petebat igitur ab Imperatore, ut id fieret, & quidem verbis talibus, quæ autoritativam Imperatorum in convocandis conciliis potestatem satis clarè describunt. Unde, ait, *epist. 9. si pietas vestra suggestioni ac supplicationi nostræ dignetur annuere, ut intra Italiam haberi jubeatis Episcopale concilium, citò, auxiliante DEO, poterunt omnia scandala, quæ in perturbationem totius Ecclesiæ sunt commota, refecari &c.* Sibi Pontifex suggerendi & supplicandi, Imperatori verò jubendi tribuit potestatem. Huic petitioni cum annuisset Imperator, nec tamen eundem, quem voluerat Leo, locum Concilio destinasset, secutæ sunt Pontificis literæ aliæ hunc in modum conceptæ, *sub num. 17, Quamvis ad diem Concilii Episcopalis, quem pietas vestra constituit, occurrere me ratio nulla permittat, -- -- presertim cum tam evidens fidei causa sit, ut rationalibus causis ab indicendâ synodo fuisset abstinendum; tamen in quantum Dominus juvare dignatur, meum studium commodavi, ut clementiæ vestræ statatis aliquatenus pareatur, ordinatis hinc fratribus meis &c.* Utræque hæc literæ intra unius mensis spacium scriptæ fuerunt, & ut videtur animi intentione diversâ, quæ inconstantiam Leonis quodammodo prædit. In priore enim necessarium duxit cogi concilium; in posteriore verò abstinendum ab indicendâ Synodo fuisse ait. Sed inconstantia ejus unica causa fuit hæc, quod Theodosius Ephesi celebrari concilium voluit, non Romæ, aut in Italiâ, ad suggestionem Pontificis.

XXVI. Non destitit tamen Leo petitionibus suis insistere, & plenarium in Italiâ Concilium postulare. Et ut eo facilius impetrare id posset, intercessionibus aliorum sibi utendum putavit. Et quidem primum Cleri & plebis Urbis Constantinopolitanæ, quos *epist. 23.* hunc in modum excitat: *Et quoniam oportet vos post divinum auxilium, etiam Catholicorum Principum gratiam promereri, humiliter ac sapienter exposcite, ut petitioni nostræ, quâ plenariam indici synodum postulamus, clementissimus Imperator dignetur annuere.* Deinde verò Pulcheriæ Augustæ, quam *epist. 26.* orat, ut per intercessionem suam talis concilii convocationem ab Imperatore impetrare haud gravatim dignetur. *Quod ut obtinere mereamur, inquit, probatissime nobis fidei pietas tua, quæ labores Ecclesiæ semper adjuvat, supplicationem nostram apud clementissimum principem sibi specialiter à beatissimo Petro Apostolo legatione commissâ dignetur asserere &c.* Et has easdem preces repetit *epist. 35.* Tandem etiam Valentiniani Imperatoris Occidentis, ejusque Uxoris Eudoxiæ, uti memorat Liberatus *d. c. 12.* Valentinianum autem Imperatorem, & Eudoxiam Uxorem ejus, ad memoriam B. Petri, cum multis Episcoporum genibus provolutus, Romanus Pontifex deprecatus est, ut Imperatorem Theodosium

hortarentur aliam fieri synodum, ad retractandum illa, quæ a Dioscuro male acta atq; perpetrata fuerant &c. Sed & ipsum Imperatorem denuò aggressus est Leo, epist. 24. & quidem verbis valde supplicibus & summâ cum submissione conceptis, quibus variè præmissis sic tandem concludit: *Cui Sacramento quia impiè nunc à paucis imprudentibus obviatur, omnes partium nostrarum Ecclesia, omnes mansuetudini vestre cum gemitibus & lacrymis supplicant Sacerdotes, ut quia & nostri fideliter reclamant, & eidem libellum appellationis Flavianus Episcopus dedit, generalem Synodum jubeatis intra Italiam celebrari &c.* Utque annueret tandem Theodosius huic suæ petitioni, duos Episcopos itemque duos presbyteros ad eum misit, qui confessionem fidei in Occidentali Ecclesiâ probatam offerrent, eum in finem, ut aut subscriberet eidem Constantinopolitanus antistes, & ad hoc ab Imperatore adigeretur, aut novum aliquod intra Italiam concilium universale indiceretur, uti legitur epist. 33. Ubique supplicantis partes sustinet Pontifex, nullas jubentis, quod scil. tum temporis ignota adhuc esset, quæ postea sese exhibuit, monarchia visibilis Ecclesiastica.

XXVII. Sed quod tam enixè à Theodosio juniore flagitavit Leo, impetrare ab eo non potuit. Postquam verò Theodosio defuncto, Martinus rerum potitus fuit, iteratò non Pulcheriam tantum, sed ipsum etiam Imperatorem precibus suis fatigare continuavit Leo, qui tandem ut haberetur synodus exorari se passus est, non quidem in Italiâ, uti optaverat Leo, sed Nicææ in Bithynia. Sed cum locus iste sibi ipsi, dum præsens esse cuperet, parum commodus videretur, alium postea locum elegit, Chalcedonem nempe. Sed nec consentire voluit Martianus in dilationem Concilii, quam in tempus magis opportunum fieri debere contenderat Leo, uti patet ex ejus epistola 43. 44. 49. 50. 51. sed tempus à se præstitutum, non obstantibus illis, quæ objecerat Leo, districtè observari voluit. Adeò liberas ubiq; manus in conventibus istiusmodi indicendis tum temporis habebant Imperatores. Et sic anno CCCCLI. celebrata est jussu Martiani Imperatoris Synodus Oecumenica quarta Chalcedonensis. Idque constat insuper ex ipsius Marciani constitutione, quæ habetur in l. 4. C. de summ. Trin. tum & ex præfatione, quæ Concilii istius actioni primæ præmittitur.

XXVIII. Ex dictis constat, à primis Christianæ Reip. initiis non solum particularia aliqua, sed ipsa etiam, quæ toto terrarum Orbe celeberrima semper fuerunt, universalialia quatuor Concilia ab Imperatoribus convocata fuisse. Cùm ad Justinianum rerum summa devoluta esset, ipse quoque eandem insistens viam anno Domini DLIII. simile Concilium aliud Constantinopoli congregari voluit, ut ve sui hujus facti rationem redderet, primâ mox sessione scripto explicavit, quæ antecessorum suorum in convocandis synodis Oecumenicis, & nunc sua esset potestas. *Semper, inquit, studium*

studium fuit orthodoxis & piis Imperatoribus Patribus nostris, pro tempore exortas hæreses per congregationem, religiosissimorum Episcoporum amputare, & rectâ fide sincerè predicata in pace sanctam DEI Ecclesiam custodire. Quapropter & Constantinus piæ recordationis Arioblasphemante -- congregavit Nicææ ex diversis diocæsis trecentos decem & octo sanctos Patres. -- Sed & Theodosius senior piæ recordationis, Macedonio negante deitatem sancti Spiritus -- congregatis in Regiâ Urbe centum quinquaginta sanctis Patribus fecit rectam predicare fidem. -- Iterum Nestorio impio blasphemante Theodosius junior piæ recordationis congregavit priorem Ephesinam sanctam synodum. -- Et post hæc iterum, cum Eutyches demens emerisset, -- piæ recordationis Marcianus congregavit Chalcedone sanctos patres, -- & ad concordiam omnes perduxit. Post aliquam multa, quibus de tribus capitulis suo tempore in controversiam vocatis contentiones partium exponit, ait tandem: Quoniam verò & post condemnationem à vobis factam in eisdem ipsis permanent quidam, eadem impia tria capitula vindicantes, idèd vocavimus vos ad regiam Urbem, hortantes communiter convenientes, quam habetis pro his voluntatem iterum manifestare. Coiit igitur Constantinopolitanum istud Concilium indicente & jubente Imperatore Justiniano.

XXIX. Idem Justinianus novell. 137. c. 4. non dubitavit sibi afferre potestatem præscribendi, quoties & quando haberi debeant synodi provinciales, quæ celebrari ferè desierant. Constitutum nempe erat can. 37. Apostolico, & repetitum canone 5. Concilii Nicæni, ut synodi provinciales episcoporum bis in anno celebrarentur. Verùm tempore Concilii Chalcedonensis id observatum ampliùs non fuisse, ex ejus concilii canone 19. patet. Quo ipso cautum denuò fuit, ut rem desuetam restituerent deinceps Episcopi, & provinciales synodos in posterum diligentius celebrarent. Sed constitutione hæc suâ nihil omninò profecerunt, ut ex allegatâ novellâ patet. Justinianus igitur post annum octogesium restitutos vult pristinos mores, sed ita, ut semel tantum quotannis mense vel Junio, vel Septembri, habeatur Synodus provincialis. Sed & addit, quibus de causis disceptari in tali Synodo debeat. Jubet nempe motas lites & interpellationes vel pro fide, vel canonicis quæstionibus, vel administratione rerum Ecclesiasticarum, vel de Episcopis & presbyteris, vel diaconis aut aliis clericis, vel de abbatibus aut monachis, vel de accusatâ vitâ, vel de aliarum rerum correctione, moveri quidem & agitari, & convenienter examinari, & eorum correctionem secundum sacros canones procedere, & secundum nostras leges. Atque sic etiam particularia concilia vel generali vel speciali Principes autoritate nitebantur.

XXX. Creditum scilicet illis temporibus fuit, & rectè quidem, non posse, nec debere Episcopos sine mandato, jussu, aut præcitu, aut permissione saltem Imperatorum, synodum aliquam celebrare. Ideoque quoties
opus

opus erat conventu suo vel ad fidei dogmata defendenda, vel ad disciplinam Ecclesiasticam firmandam, vel ad lites dirimendas, toties ipsi precibus Principes interpellabant, ut liceret sibi in synodo congregatis per communia suffragia causas istiusmodi examinare, & quod visum fuerit vel omnibus, vel plerisque per decretum definire. Aliquando tamen sufficebat generalis iussio aut concessio, qualis est illa, quam à Justiniano editam dixi, aliquando etiam permissio tantum, ita ut nihilominus principi maneret ius coitiones istas & conventus inhibendi aut abrumpendi pro re natâ. Nec fuit tùm temporis quisquam, qui de isto principum jure dubitaret, aut alteri alicui assertum iret. Notabilis est expositulatio Hieronymi *apol. 2. adv. Rufinum*: *Responde queso, synodus à quâ excommunicatus est, in quâ Urbe fuit? Dic Episcoporum vocabula: profer sententias subscriptionum, vel diversitatem vel consonantiam: Doce, qui eo anno Consules fuerunt, quis Imperator banc synodum jusserit congregari.*

XXXI. Post ætatem Justiniani continuavit ista apud ipsos Pontifices Romanos sententia. Gregorius enim Magnus in confinibus seculi sexti & septimi cum extirpare vellet pravam, quæ circa ordinationes in Regnis Burgundiæ & Austrasiæ invaluerat, consuetudinem, primum ipsos compellat Episcopos Syagrium, Betherium, Virgilium & Desiderium in Galliis consistentes, *lib. 7. epist. 112.* ut de Synodo habenda solliciti esse velint. *De his itaq;*, inquit, *que superius dicta sunt, fraternitatem vestram, auctore DEO, volumus Synodum congregare, atq; in eâ reverendissimo fratre nostro Syagrio Coepiscopo & dilectissimo filio nostro Cyriaco abbate mediantibus, omnia damnentur.* Quia verò sine præscitu & autoritate potestatis Regalis synodus convocari non poterat, adeundam sibi putavit Gregorius simul Brunichildam Regum tùm temporis imperantium aviam, quam *epist. 115.* his verbis exoratam cupit: *Salutantes excellentiam vestram paterno affectu petimus, ut de hujus pravitate emendatione DEUM vobis placabilem faciatis. Et ut nullâ deinceps valeat occasione committi, synodum fieri, iussio vestra constituat.* Ipsos verò Reges Theodoricum & Theodebertum *epist. 116.* his compellat precibus: *Proinde paterno salutantes affectu petimus, præcellentissimi filii, ut hoc tam detestabile malum de regni vestri studeatis finibus prohibere. -- Quâ de re ut magnum omnipotenti Domino munus valeatis offerre, synodum congregari precipite.* Cumque difficiles adhuc essent Reges in synodo indicendâ, monuit Gregorius *lib. 9. epist. 49.* Virgilium Episcopum Arelatensem; *ut synodus ad eruendam ipsam heresim congregari possit, insiste.* Et *epist. 50.* Aetherium Episcopum Galliæ: *Itaq; assidue instanterq; ad congregandam synodum imminete.* Quomodo autem? precando scilicet supplicando, instando apud Reges. Quos ipse etiam Gregorius denuò rogat *epist. 53. & 54.* his verbis: *Iteratâ vos pro vestrà magnâ mercede adhortatione pulsamus, ut*

ut congregari Synodum jubeatis. Et porro: itaq, excellentia vestra DEI nostri mandatis inherens, studium ad congregandam Synodum pro sua mercede adhibere dignetur. In eandem sententiam scripsit etiam Clotario Regi epist. 55. & Brunichildæ Reginæ epist. 57.

XXXII. Possent eam in rem exempla colligi multo plura, ne tamen excrecat nimium hæc tractatiuncula, unicum adhuc addam de Concilio Francofurtensi, quod exeunte seculo octavo, anno Domini DCCXCIV. congregatum fuit. De eo sic referunt Episcopi ibidem consistentes in libello ad provincias Gallicia & Hispaniarum, specialiter ad Elipandum Episcopum Toletanum: Clementissimi ac tranquillissimi gloriosiq, Caroli, Regis Domini terra, imperii ejus decreto per diversas provincias regni ejus ditionis subjectas, summâ celeritate præcurrente, multitudo antistitum sacris obtemperando præceptis in uno collegio aggregata convenit &c. Et in aliâ epistolâ synodicâ ad Præfules Hispaniæ: Congregatis nobis in unum charitatis conventum præcipiente & presidente piissimo & gloriosissimo Domino nostro Carolo Rege &c. Ipse Karolus Imp. in simili ad Elipandum & reliquos Hispaniæ Episcopos epistolâ, ex potestate sibi competente, concilium se convocasse scribit: Ad impletionem verò hujus gaudii, fraternâ cogente charitate, jussimus sanctorum patrum synodale ex omnibus undique nostræ ditionis Ecclesiis congregari concilium &c. De eo concilio sic scribit Adelmus Benedictinus seu Ademaricus Monachus ad ann. DCCXCIV. Rex propter condemmandam hæresin Felicianam astatu initio, quando & generalem populi sui conventum habuit, Concilium Episcoporum ex omnibus Regni sui provinciis convocavit. Et sic etiam annales rerum gestar. à Karolo ann. DCCXCIV.

XXXIII. Plura non addam. Sufficit enim per integra octo secula ostendisse, quis tum temporis potestatem habuerit convocandi Synodos. Optimè Franciscus de Zabarellis summus Jctus, Archiepiscopus Florentiæ & Cardinalis, in libello de schismate Innocentii VII. & Benedicti Pontificis hanc format quæstionem: Quis habebit congregare Concilium? & respondet, quod olim Imperator congregabat Concilium. Sic congregavit Constantinus, item Justinianus congregavit sextam Synodum. Item Synodus Nicana facta est mediante Constantino 15. dist. c. sancta, & ibi legitur de multis aliis Conciliis, quæ facta sunt mediantibus Imperatoribus. Item Carolus Imperator constituit Concilium cum Adriano, & de pluribus aliis Imperatoribus legitur, quod Concilia congregarint. Postea constitutum est, quod ad solum Romanum pontificem spectet talis congregatio 2. q. 7. c. ideo. 17. dist. cap. 1. & c. concilia & hinc etiam. Sed enim quæ ad pontificiæ potestatis assertionem adducit testimonia, domestica sunt, & ex ipsius Pontificis curiâ nata. Primum illud, quod ex causâ 2. q. 6. (non 7. ut vitiose annotatum est) depromptum legitur, Julium præfert autorem; sed totam ejus epistolam

stolam & singula in eo capita sublestæ fidei & ἱεροβολιμαία esse, docet David Blondellus in *Pseudo-Isidoro* pag. 476. Sed & secundum testimonium ex *distinctione 17.* sumptum similis esse notæ observat idem Blondellus pag. 403. Quin & Baronius ipse ad ann. CCCVIII. n. 24. verba, quæ in hanc rem adduxit Gratianus & ex eo Zabarella, surreptitia & aliunde addita putat. Quod ultimo loco affertur testimonium, Gratiani est, compilatoris, cujus tanta nunquam fuit autoritas, ut tribuere aliquid potuerit Pontifici Romano, quod non habuerat antè.

XXXIV. Sed nolumus nunc pluribus vel exemplis vel testimoniis colligendis insudare. Constare autem ex dictis arbitror, quale fuerit olim jus illud convocandi Synodos, quod hodiè Episcopale dicitur. Uti enim in aliis negociis Ecclesiasticis usurpatione invaluit, ut potestates seculares prorsus excluderentur, & jura illis competentia vel invitis vel obdormiscentibus quasi, & nequicquam sentientibus eriperentur: ita etiam hoc jus perditum tandem ivisse, mirum non est. Indignum enim visum fuit monarchiam Ecclesiasticam stabilientibus, ut insigne hoc axioma potestatibus secularibus reservatum esset, ut ipsi Episcopi convenire pro lubitu non possent, sed præcibus primùm adoriri deberent Imperatores & Principes. Qui judicium sibi sumserant in capita Regum, nefas putabant ad Reges supplicatum ire & veniam ab eis exposcere aut licentiam in unum conveniendi multis verbis impetrare. Sic igitur hoc quoque regale sensim amisèrunt Reges & Principes, & per metamorphosin quandam, ut est fluxa rerum conditio, jus Episcopale factum est, quod Imperatorium antea fuit. Sensim dixi id contigisse. Nec enim momentum temporis, quo primùm mutatio hæc cœperit, consignare licet. Uti namque omnium ubique rerum principia parva sunt, suis progressibus & usu augentur, ut ait Cicero *lib. 5. de finib. cap. 21.* ita hanc quoque mutationem ab exiguis initiis, & ferè ex conniventia Imperatorum profectam esse verosimile est. Sub Gregorio tamen VII. qui Hildebrandus aliàs dictus fuit, eam & doctrinam & praxin ad ἀκμην pervenisse arguit propositio, quæ inter dictatus ejus his verbis concepta legitur: *Quod nulla Synodus absq; præcepto ejus debet generalis vocari.*

XXXV. Sed pergendum est tandem ad alia. Ante omnia autem necesse est, ut videamus, quotuplicia sint concilia, & quæ in iis sit diversitas. Ea præcipuè oritur ex diversitate graduum, quæ est inter Episcopos, quod ab Episcopis hodiè omnis Synodorum convocatio fiat. Quia igitur tripertitus est ordo Episcoporum, Patriarcharum scil. Archiepiscoporum, sive Metropolitanorum & Episcoporum simpliciter ita dictorum, etiam Conciliorum tripertitus erit ordo, patriarchalia scil. sive dicecesana, provincialia, & Episcopalia, pro ratione scil. & dignitate ejus, qui Synodum

con-

convocat. Patriarchalia namque à patriarchis vel primatibus ex universâ diœcesi convocantur, & ex metropolitanis diversarum provinciarum in unum convenientibus constant. Provincialia Episcopos unius provinciae continent, & à metropolitanis sive archiepiscopis convocantur. Episcopalia verò ab uno Episcopo ex suæ civitatis aut districtus clericis coguntur. In singulis præsidet ille, qui convocat & reliquis præpositus est: in patriarchalibus patriarcha sive primas diœceseos: in provincialibus metropolitanus, sive archiepiscopus: in Episcopalibus Episcopus. Præter ista verò tria Conciliorum genera fuerunt olim adhuc alia, Oecumenica dicta, quæ ex universo Orbe Christiano confluerunt, & ab Imperatore tantum convocari poterant, quippe qui tùm Dominus erat plerarumque Orbis Christiani partium. Et horum quidem respectu, quæ universalia jure merito dicuntur, priora illa tria particularia sunt & topica.

XXXVI. Oecumenicum igitur Concilium nihil aliud est, quàm conventus totius Orbis, non, quod omnes & singulæ Ecclesiæ in particulari, nedum ut omnes & singuli fideles convenisse intelligantur, id enim & impossibile erit, & concilium tale sine & effectu suo prorsus destituetur; Sed quod ex omnibus provinciis & diœcesibus Imperii, tam Orientis, quàm Occidentis Episcopi præ reliquis conspicui & autoritate pollentes convenierint, & eorum decreta deinceps à plerisque omnibus Ecclesiis particularibus recepta fuerint. Totius enim terrarum Orbis, quantus eo tempore habitatus erat, maxima & cultissima pars Romanis parebat. Et in hoc significato rectè ait *Lucas cap. II. v. 1.* ab Augusto Imperatore descriptam *πᾶσαι τὴν οἰκουμενὴν*. Non malè ab aliis dicitur *κόσμος Ῥωμαίων* & *πλιτεία Ῥωμαίων*. Quomodo Gelasius Cyzicenus in *exord. l. 1. añ.* *Concil. Nic.* ait, Synodum Nicænam convocatam *ἐκ πᾶσῶν Ῥωμαίων κόσμου ἐπαρχιών*. Et Cedrenus Oecumenica Concilia dicta scribit ideò, quod ad ea *οἱ καὶ πᾶσων τῆν Ῥωμαίων πολιτείαν ἀρχιερεῖς* omnes, qui essent in Romano Imperio Sacerdotes convocarentur. Et hinc est, quod apud Scriptores Græcos *οἰκουμένης* nomine denotetur Imperium Romanum. Quâ ratione ipse etiam Imperator dicitur totius Orbis Dominus in *l. 9. ff. ad l. Rhod. de jact.*

XXXVII. Oecumenica Concilia aliquando plenaria dicuntur Augustino *l. 2. de baptismo contra Donatistas cap. 3.* Forumque tantam describit autoritatem, ut reliquis omnibus potiora esse debeant. *Ipsa, inquit, Concilia, quæ per singulas regiones vel provincias fiunt, plenariorum Conciliorum autoritati, quæ sunt ex universo Orbe Christiano, sine ullis ambagibus cedunt ipsaque plenaria, sæpè priora posterioribus, cum aliquo experimento rerum, aperte*

ritur quod clausum erat, & cognoscitur quod latebat. Habet enim hic etiam subordinatio locum, quæ in Rep. civili attendi solet, quomodo SCrum decisioni comitali, & hæc Imperiali cedere debet. Quanquam in hoc sit differentia, quod in Conciliis Ecclesiasticis non procedere liceat autoritate prætorii, aut nudâ suffragiorum multitudine atque pluralitate, uti in conventibus secularibus, sed quod semper respectus haberi debeat ad Scripturam sacram, quippe quæ una & sola controversiarum, quæ de fide oboriri solent, iudicis officium sustinet. Concilii enim omnis, etiam sanctissimi, definitio non est prætoria, sed tantum declaratio & indicium ejus, quod DEUS judicat & jubet credere ac facere: multo minus est absoluta, qualis est, quæ soli DEO competit, cujus est præscribere fidei & vitæ normam, ita ut nulli fas sit, aliter credere aut agere.

XXXVIII. Talia Concilia Oecumenica, quæ ab omnibus adprobata hætenus sunt, quorumque magna semper autoritas in omni Ecclesia fuit, quatuor tantum sunt, quæ intra unius seculi spacium & quod excurrit, celebrata fuerunt: Nicænum scilicet I. anno Domini CCCXXV. Constantinopolitanum I. anno CCCXXC. Ephesinum I. anno CCCCLXXXI. & Chalcedonense anno CCCCLI. Addunt quidem Græci alia tria, Constantinopolitanum II. Constantinopolitanum III. & Nicenum II. uti videre licet apud Photium Patriarcham Constantinopolitanum in epistola, quam scripsit ad Michaëlem Bulgaria principem, pag. 3. Totidemque recenset etiam ex synopsi Ecclesiæ Græcæ Rittershusius noster ad *Novellas Justiniani part. 1. c. 2.* Aliqui addunt octavum, Constantinopolitanum nempe IV. Anton. Augustinus de emendat. Gratiani lib. 1. dial. 8. circa fin. Adhuc alii nonum sub Andronico Palæologo & Johanne filio ejus adversus Barlaam & Acondinum habitum, uti notat Guilielmus Beveregius in *prolegom. ad Synodic. Græc. p. 5.* Sed illa ab omnibus nondum fuerunt agnita aut recepta, præfertim cum de Nicæni II. Concilii autoritate multa adhuc sit disputatio, quippe quod nec septimum nec univrsale dici debere decretum fuerit in Synodo Francofurtensi. Et certè præter nomen usurpatum nihil id habet Concilio Episcopali dignum.

XXXIX. Prima verò illa quatuor concilia tantæ semper autoritatis fuerunt, ut posterioribus leges præscripsisse videantur, à quibus discedere illis haudquaquam liceat. Idcirco Isidorus, cum recensuisset eadem apud Gratianum c. *canones dist. 15.* mox addit: *He sunt quatuor Synodi principes, fidei naturam plenissimè prædicantes. Sed etsi qua sunt alia Concilia, quæ sancti Patres Spiritu DEI pleni sanxerunt, post istorum quatuor autoritates omni maneant stabilita vigore Eccl. Et Gelasius dist. ead. c. sancta.* Sed et si qua sunt Concilia à sanctis patribus hætenus instituta post istorum quatuor autoritatem etiam custodienda

dienda & recipienda decernimus. Quæ verba cum adduxisset Hincmarus Remensis in opusculo § 5. capitulorum adversus Hincmarum Laudunensem c. 25. ita ea *ἡ ἀπόφασις*: Si qua sunt autem Concilia à sanctis patribus instituta, post quatuor Conciliorum auctoritatem custodienda & observanda decrevit; verbis scil. iisdem, ut clarum inde evadat, Hincmari adhuc ætate quatuor ista concilia prævaluisse, & reliqua omnia cedere illis debuisse. Sic & ante eum Agobardus Archiepiscopus Lugdunensis lib. advers. leg. Gundobadi c. 12. Neque hoc idcirco dicitur, ut passim omnium Episcopaliū conventuum sanctiones æquali auctoritate recipienda credantur, ut Nicæni, Chalcedonenfis & cæterorum generalium ex totius mundi consensu congregatorum vel receptorum. Nihilominus tamen Augustinus Maximinum Arrianorum Episcopum cap. 14. his verbis compellat: *Nec ego Nicænum tibi, nec tu debes Ariminense mihi tanquam præjudicaturus proferre Concilium. Nec ego hujus auctoritate, nec tu illius detineris. Scripturarum auctoritatibus non quoruncunque propriis sed utriq. communibus testibus res cum re, ratio cum ratione concertet.* Ideo scil. quod multo inferior sit Conciliorum quantorumcunque quàm Scripturæ auctoritas, & quod nec recipi debeant Conciliorum decreta, nisi sint Scripturæ & fidei revelatæ conformia.

XL. Plusquam igitur hyperbolicum est elogium, quod quatuor illis conciliis tribuit Gregorius lib. 1. epist. 24. relatum Gratiano c. sicut dist. 15. hic verbis: *Sicut sancti evangelii quatuor libros, sic quatuor concilia suscipere & venerari me fateor.* Non enim consistunt in pari gradu Evangelia & quatuor illa concilia. Quatuor enim Evangelii credimus, ut *ἑσται ἐν σοὶς* propter semet ipsa; Conciliorum verò decretis non æquæ, nisi ea quæ credenda proponuntur, ex Scripturâ S. probari possint. Ratio est, quia quæ in Scripturâ S. dicuntur, à nullâ aliâ revelatione dependent, quæ autem in Conciliis definiuntur, dependent à revelatione superiori. Etsi igitur in Conciliorum decretis & Episcoporum scriptis eadem invenitur veritas, quæ in sacrâ Scripturâ, quoad materiam, longè tamen impar est auctoritas, nec coæquari ea Scripturis factis ullo modo possunt. Idq; agnoscit Bellarminus, dum lib. 2. de concil. c. 32. ad dictum istud Gregorii notat, adverbium illud, *sicut* similitudinem innuere, non æqualitatem. Sed & ante Gregorium Justinianus Imperator ad eundem modum loquitur novell. 131. cap. 1. *Τῶν γὰρ περὶ ἐκκλησιῶν ἀγίων συνόδων τὰ δόγματα καὶ ἴσως τὰς θείας γραφὰς δεχόμεθα.* Prædictarum enim quatuor synodorum dogmata sicut sanctas Scripturas accipimus.

XLI. Cæterum Oecumenicum ejusmodi Concilium sperari amplius haud potest, tum quod Ecclesiæ, quæ Christi nomen profitentur, valde divulsæ & sejunctæ sint, tum quod ipsa etiam imperia secularia secreta planè sint, & discerpta quasi, atque separata ab invicem, ita ut per-

petuâ ferè hostilitate inter se colliduntur. Unus olim Imperator coire faciebat & convocabat tum ex Oriente tum ex Occidente Episcopos. Sed quis hodiè eos convocabit? Nec enim si dixeris, fieri id debere à Pontifice Romano, auscultantem habebis Ecclesiam Græcam, quæ multo latius patet, quam Latina, uti observavit Petrus Bellonius *lib. 1. Obs. c. 35.* In Occidente verò tot hodiè sunt Imperia, quot Reges, quorum unusquisque *αὐτοκράτωρ* est & independens, ita ut nullus eorum in alterum quicquam Imperii habeat. Sed & Ecclesiæ Occidentales ita scissæ atque divisæ sunt, ut uniri se nullo modo patiantur, neque religioni consultum videatur, si qua earum *αὐτοκράτωρ* affectare & reliquis leges præscribere velit.

XLII. Proxima ab Oecumenicis Conciliis sunt patriarchalia, quæ ita dicuntur, quod conflentur ex iis, qui ordinationem suscipiunt à patriarcha. Sic enim ea describit Justinianus *novell. 137. c. 4.* ubi ait, *convenire debere apud beatissimos patriarchas illos, qui ab ipsis ordinati sunt, & qui habent jus alios Episcopos ordinandi.* Ultima enim verba non negativè, ut vulgariter fieri solet, sed affirmativè legenda esse ex Photii Nomocan. *tit. 8. cap. 8.* docet illustris Marca *de Concord. Sacerd. & Imp. lib. 1. c. 7. n. 3.* Consimili modo jubet idem Justinianus *novell. 123. cap. 10.* unumquemque beatum archiepiscopum & patriarcham & metropolitam sanctissimos Episcopos sub se constitutos in eadem provinciâ ad se convocare. Conventus verò iste apud Patriarcham fieri aliquando solebat quòtannis, ita tamen, ut pro re natâ, sicubi graviora emerferint negocia, extra ordinem quandoque congregarentur Synodi tales, quibus intererant Metropolitani & aliquot Episcopi à provincialibus synodis, de quibus postea dicendi erit locus, electi. Poterat igitur unusquisque Patriarcha ex metropolitanis suis, quos ordinare solebat, synodum conficere; & de rebus ad universam diœcesin pertinentibus, sed & aliis quibusque accuratiorem disquisitionem exigentibus decreta condere. Id verò jus patriarchale quâ ratione Episcopo Constantinopolitano comparatum fuerit, quasi in compendio dixi *lib. 1. cap. 7.* quæ plenius exposuit Petrus de Marca *speciali dissertatione de Constantinopolitani patriarchatus institutione.*

XLIII. Patriarchalibus his conciliis conformia sunt diœcesiana, quæ in Occidentali præcipuè Ecclesiâ celebrata fuèrunt, convocata scilicet & congregata à primatibus, sive primis diœceseos Episcopis, quorum quæ fuerit dignitas & conditio, abundè expositum est supra *lib. 1. c. 11.* Conformia ea esse ajo Conciliis patriarchalibus, tum quod ipsi etiam primates aliquando dicti fuèrunt patriarchæ, uti itidem exposui *lib. 1. cap. 5.* & testatur Innocentius III. *epist. ad Trinovitan. Archiepisc.* quæ invenitur in ejus gestis *pag. 60.* *Fraternitatem tuam scire volentes, quod apud nos hæc duo nomina,*
Primas

Primas & patriarcha, penè penitus idem sonant, cum patriarcha & primates teneant unam formam, licet eorum nomina sint diversa. Itemque Nicolaus Papa in epist. ad Rodulbum Bituricensem Archiepiscopum, apud Gratianum c. conquestus 9. q. 3. tum verò, quia concilia patriarchalia nonnunquam diocesana appellantur, uti in actis Concilii Ephesini mentio fit synodi diocesana Orientalis, & alibi Synodi ex dioecesi Ægyptiacâ Alexandriae congregata. Notum autem est, Patriarcham Alexandrinum convocasse Synodum diocesana Ægyptiacâ, id est, Synodum sui Patriarchatus; & patriarcham Antiochenum convocasse diocesin Orientalem h. e. patriarchatum Orientis.

XLIV. Diocesana igitur concilia sunt Synodi Episcoporum, quas è multis provinciis sibi subiectis patriarcha, vel primas, vel exarchus diocesanos congregat. Primas enim diocesanos, & patriarcha diocesanos, & exarchus diocesanos omninò idem sunt. Primas diocesis quilibet etiam patriarcha dicebatur: & quicumque patriarcha dictus est, etiam primas fuit diocesanos. Idem erat & de exarcho diocesanos apud Græcos. Omnes ἐξάρχου διοικήσεων etiam πατριάρχου nomen usurpabant: omnes verò πατριάρχου etiam ἐξάρχου διοικήσεων erant ac dicebantur. Hinc ἐξάρχου τῆς διοικήσεως & πατριάρχου τῆς διοικήσεως eundem denotant, & eundem etiam apud Latinos primas diocesis & patriarcha diocesanos, uti id colligere licet ex actis Concilii Chalcedonensis, tum & ex can. 9. & 17. ejusdem, itemque ex Justiniani Novell. 123. c. 22. & locis aliis passim. Diocesis autem vocabulum in tali constructione significat tractum diversarum provinciarum in unum corpus compactarum, uti etiam in seculari regimine accipiebatur. Sic igitur in orientalibus diocesibus, quarum quinque erant, totidem colligi poterant Synodi diocesanae. Ægyptiaca scilicet ab Alexandrino Episcopo, Orientalis ab Antiocheno, Asiana ab Ephesino, Pontica à Cæsareensi, Thracica olim ab Heracleensi, postea ab Episcopo Constantinopolitano. Sic & in Occidente Concilia Romana ex dioecesi Urbis Romæ, Aquilejensia ex dioecesi Italiae Gallicana ex dioecesi Galliarum, Britannica ex dioecesi Britanniarum, Toletana ex dioecesi Hispaniarum, & Africana sive Carthaginiensia ex dioecesi Africae cogebantur. Quæ ipsa interdum etiam nationalia dicebantur, quod unius integræ nationis Episcopi in unum convenirent. Et tales in Occidente Synodi diocesanae vel autoritate & jussu Regum congregabantur, vel mutuo consensu Regum autoritate concurrente, uti imprimis ex historiâ Conciliorum Toletanorum constat.

XLV. Diocesanae hujusmodi Synodi μέγιστες dicuntur, in Concilio Antiocheno can. 12. Δέον ἐστὶ μέγιστον ἐπισκόπων συνέδον γέπεσθαι, oportet ad majorem synodum converti. Et in can. 6. Constantinopolitani Concilii I.

Ἐὶ δὲ συμβαίῃ ἀδυνατῆσαι τοὺς ἐπαρχιώτας πρὸς διορθώσιν τῶν ἀποφασισμένων ἐγκλημάτων τῷ Ἐπισκόπῳ, τότε αὐτοὺς προσίεναι μείζονι συνόδῳ τῆς διοικήσεως Ἐπισκόπων ἐκείνης &c. Si verò acciderit provinciales ad correctionem illorum criminum non sufficere, tunc accedant ad majorem synodum Episcoporum illius diœceseos. Hæc concilia, Africana præsertim, aliquando dicuntur plenaria, *can. 94. in Cod. Can. Eccles. African.* aliquando universalia, *can. 19. ejusd. cod. item can. 77. 107. 108. ibid.* Quomodo etiam diœcesana, quæ in Galliis habita fuerunt Concilia, dicta sunt in Concilio Matifconensi *ll. can. fin.* Et sic etiam Hispanica modo universalia, modo generalia dicuntur in Concilio Toletano *III. can. 18. Toletano IV. can. 3. Toletano V. can. 2. 3. 6. 7. & alibi passim.* Et tale generale Concilium contradistinguitur speciali, sive provinciali in dicto *can. 3. Concilii Toletani IV.* qui ita habet: *Si fidei causa est, aut qualibet alia Ecclesie communis, generalis Hispanie & Gallicie synodus celebretur. Si verò talis non extiterit causa, speciale erit concilium uniuscujusq. provincie, ubi metropolitanus elegerit, peragendum.*

XLVI. Quando autem cœperint diœcesana ista & nationalia concilia, dissentiunt Petrus de Marca *de concord. sacer. & imp. lib. 6. cap. 16.* & Jacobus Gothofredus *ad l. 23. C. Theod. de Episc.* Constituerat nempe Gratianus *Imp. in d. l. 23.* ut si qua essent ex quibusdam dissensionibus levibus, delictis ad religionis observantiam pertinentia, locis suis & à suæ diœceseos synodis audirentur. Hanc legem, quæ promulgata fuit anno CCCLXXVI mirè acceptam fuisse ait Marca *d. l. personis Ecclesiasticis,* factumque exinde, ut in Concilio Constantinopolitano anno CCCXXCI. distribueretur Ecclesiæ corpus in diœceses. Sed negat Gothofredus per hanc constitutionem Episcopis unius diœceseos concessum fuisse primùm, ad exemplum judicum & Honoratorum, ut non solum in singularum provinciarum Synodis, sed etiam generali totius diœceseos synodo in unum coire jure ordinario sine mandato speciali possent, fuisse enim jam ante Gratianum synodos diœceseos in usu. Sane ad Orientales Episcopos eorumque diœceses nullus tunc fuit à Gratiano habitus respectus, quippe qui Occidentem regebat, neque ad alios nisi Episcopos Occidentis scriptam hanc constitutionem velebat, quod ex subscriptione præcipuè patet, quæ Treverin civitatem memorat. Sed & propria vineta cædere quodammodo videtur Marca, dum ex constitutione Imperatoris & ex ejus concessione fabricatum fuisse canonem Concilii Constantinopolitani contendit, cum tamen alibi statuat, præcessisse canones conciliorum, secutas leges publicas, has vero neutiquam antecessisse. *lib. 2. de Concord. Sacer. & Imp. cap. 7. n. 8.*

XLVII. Nationale istiusmodi concilium voluit Hilarus Papa in Galliis celebrari singulis annis. Sic tamen rescripsit ipse *epist. 4. ad Episcopos diversarum provinciarum Gallie: Per annos singulos ex provinciis, quibus potuerit*

tuerit congregari, habeatur Episcopale concilium, ita ut opportunis locis atq; temporibus secundum dispositionem fratris & Coepiscopi nostri Leontii, cui sollicitudinem in congregandis fratribus delegavimus, Metropolitanis per literas ejus admonitis celebretur, ut si quid usquam vel in ordinandis Episcopis vel presbyteris, aut cujuslibet loci clericis faciendis contra praecepta Apostolica reperitur admissum, aut in eorum conversatione quippiam reprobatur, communi omnium auctoritate resecetur &c.

XLVIII. Pergimus ad Concilia provincialia, quae sunt conventus Episcoporum unius provinciae à metropolitano coacti. Cum enim Metropolitanus sive Archiepiscopus integram provinciam Ecclesiasticam, quae ex pluribus Episcopatibus constat, gubernandam habeat, si Episcopi illi auctoritate & jussu ejus in unum conveniunt, Concilium provinciale inde conflatur. Atque hoc etsi minus sit & angustioribus limitibus contineatur, quam dioecesanum, dicitur tamen & ipsum plenarium, *can. 98. in cod. can. Eccles. African. & generale can. 26. Concilii Constantinopolitani IV. item perfectum propter praesentiam metropolitani, uti ita describitur can. 16. Concilii Antiocheni. Perfecta synodus illa est, cui interest & metropolitanus Episcopus.* Variant nempe in usu Ecclesiastico vocabula plenarium & generale, quae modo latius modo strictius accipiuntur, cum & genus dici soleat quandoque apud Logicos, quod in alia consideratione species est, pro ratione scil. & respectu superiorum & inferiorum.

XLIX. Ut concilium tale haberi posset, necesse erat, ut praecederet jussus Metropolitanus, sive admonitio ejus, uti dicitur in *can. 20. Concilii Antiocheni, Ὁ ἡμετέριος ἐπιτοπὸς τῶν ἐπαρχιωτῶν ἔστω τῆ μητροπόλεως, metropolitanus provinciales Episcopos admonente.* Sine ejus jussu autem coire haudquaquam poterant Episcopi subjecti, uti disertè prohibetur in dicto canone: *Nullis verò liceat per se synodos celebrare, sine iis quibus metropoles creditae sunt.* Sive uti Dionysius Exiguus vertit: *Nullis liceat apud se celebrare concilia, praeter eos, quibus à Metropolitanis videntur esse jura commissa.* In Græco est: *Ἄνευ τῶν πεπιστευμένων τῶν μητροπόλεως.* Quod non videtur assecutus Dionysius, quanquam absurdum non sit, ab ægrotante metropolitano vices conferri alii alicui. Interim certum est, excluso metropolitano & sine ejus jussu reliquos Episcopos provinciales synodum habere non posse, uti rectè colligit Johannes Zonaras ad istum canonem: *A solis Episcopis, non adhibito cujusque provinciae metropolitano, synodum haberi canon vetat.*

L. Uti autem jus metropolitum intra unius provinciae limites subsistebat, neque extra eos quicquam validè poterat: ita etiam potestas convocandi synodos ultra istos limites non extendebatur. Nec poterat igitur

metropolitanus alterius provincie Episcopus ad Synodum cogere. Et ex hoc principio concepta est apud Ivonem Carnotensem epistola 236. qua Daimbertus Senonensium Archiepiscopus cum quibusdam Episcopis aliis exprobrat Johanni Lugdunensis primae sedis Archiepiscopo, quod ad Concilium vocasset Episcopos extra provinciam suam constitutos. *Jure primatus*, inquit, *vestri invitastis nos ad concilium apud Ansam celebrandum, in quo tractare disposuistis de fide & investituris Laicorum, ad quod venire minime contemnimus, sed terminos quos posuerunt patres nostri, terminos antiquos transgredi formidamus. Nusquam enim reverenda patrum sanxit auctoritas, nusquam hoc servare consuevit antiquitas, ut primae Sedis Episcopus Episcopos extra provinciam propriam positos inviteret ad Concilium, nisi hoc aut Apostolica sedes imperaret, aut una de provincialibus Ecclesiis pro causis quas intra provinciam terminare non poterat, primae sedis audientiam appellaret &c.* Ad hanc epistolam ita refertur Johannes primae Lugdunensis Sedis Archiepiscopus, ut & excuset factum suum, & axiomata primatus sui tueatur. *epist. seq. Testem, inquit, DEUM & conscientiam nostram adhibemus, nos neque extra provinciam, neque ad judicandum de illis personis fraternitatem tuam trahere voluisse, sed simpliciter, dilectionis tuae praesentiam ad colloquendum & consulendum de diversis perturbationibus, quae in Ecclesia DEI ortae sunt, adsciscere studuisse: ut laborem & meritum ac premium laboris ac meriti tecum & cum aliis religiosis viris participaremus. Siquidem cum prima Lugdunensis provincia sit, nihilominus secunda & tertia Lugdunensis provincia est. Cum ergo primae sedis Lugdunensis Praesul pro suis aut illorum necessitatibus secunda vel tertia provincia praesules vocat, non ad alienam provinciam trahit, sed rationabili & justo ordine servato inferiora membra ad caput revocat, ut ei vel de adversitate condoleant, vel de prosperitate congaudeant. Nec prudentiam tuam latere credimus, quoslibet metropolitae provincialia concilia intra suos fines convocandi jus habere. Quae autem habitudine suffraganei ad suos metropolitae se habent, eadem metropolitae ad suos primates se habere noscuntur, ut videlicet causa, quae apud inferiores terminari nequeunt, apud superiores diffiniantur. Et porro: Sed & forsan formidas, quod jura tui praesulatus annullare velimus. Nihil ad tuum sive Ecclesiae tuae jus pertinens usurpare volumus, solam obedientiam, quam metropolitanus primati suo debet à te charitative requirimus. Obsecundare tibi, sicut charissimo fratri, & invicem obsequium tuum recipere parati sumus. -- Extra provinciam te trahere nolumus, sed nec volumus. Credebamus enim & credimus, convenientius esse, ut secundarum provinciarum praesules ad primam provinciam pro causarum necessitate invitentur, quam primarum sedium Pontifices ad secundas pro quibuslibet causis trahantur provincias. Alioquin, quomodo stabit, quod in sacris canonibus cautum est, ut majores cause ad suos refe-*

referantur primates? Id enim non esset causas ad primates referri, sed primates ad singularum provinciarum causam reduci. Postremo si primæ sedis Pontifex ad secundam, vel tertiam, vel forte quartam provinciam progrediens, provinciam non excedit: profecto secundæ vel tertie vel quartæ metropolitanus dum ad primam vocatur, ad alienam provinciam non trahitur. Nullum enim causarum forum secundarum provinciarum præsulibus convenientius est, quàm sua prima provincia.

LI. Persuadere voluit Johannes Daimberto & reliquis, quorum nomine ab Ivone Epistola concepta fuerat, primam provinciam non esse à cæteris alienam, imò potiùs ex quatuor Lugdunensibus unam solidam confici provinciam, nec proinde extra provinciam trahi Episcopos secundæ & tertie Lugdunensis, si ad primam vocentur. Et hoc colore patriarchatum, qualis in Oriente obtinebat olim, sibi asserere cupiebat Johannes, sed conatu ut videtur frustraneo, quod ei semper obstaret regula, quam in epistolis suis non unis vicibus in testimonium vocat Ivo, primates vel patriarchas nihil privilegii habere præ cæteris Episcopis, nisi quantum sacri canones concedunt, & prisca consuetudo illis antiquitus contulit. Ex veteri autem instituto solum appellationis iudicium eis indultum erat, si quando in provincialibus Ecclesiis causa terminari non poterat, & una de istis Ecclesiis ad primam sedem appellasset. Et in hoc significato accipiendum erat, quod regesserat Johannes, majores causas ad suos referri debere primates. Fecit verò hæc Lugdunensium Episcoporum *Φιλοτιμία*, ut eorum injustis conatibus non resisteret tantùm Senonensis provincia, sed etiam ab eâ Sede colendâ prorsus desisteret tandem, uti observat illustris Petrus de Marca *dissert. de primatib. num. 120.*

LII. Non aliter observatum id fuit in Africâ, ubi plures erant primates provinciarum & nullus tamen eorum alterius provinciæ Episcopos convocare poterat, nisi solus, qui præerat omnibus & primus Africæ primas erat, Episcopus Carthaginiensis. Primates enim dicebantur omnium Africæ provinciarum metropolitani haud secus ac Carthaginiensis. Diocæsis scilicet Africana sex provincias habuit, Africam ipsam, Byzacenam, Numidiam, Tripolitanam, Mauritaniam Sitifensem & Mauritaniam Cæsariensem; Unaquæque suam habuit primatem. Sed quia harum provinciarum prima fuit Africa proconsularis, & ejus metropolis Carthago, factum inde ut Episcopus Carthaginiensis totius Africanæ diocæseos primus & maximus esset metropolitanus, qui propterea, si in Oriente fuisset, *ἕξαρχος τῆς Ἀφρικῆς διακρίσεως* dici potuisset. Uti ergo Episcopo Lugdunensi sua peculiaris erat provincia, prima Lugdunensis sic & Carthaginiensi etiam sua ac propria, Africa nempe proconsularis,

& uti Lugdunensis Episcopus alterius provinciæ Episcopos ordinare non poterat, sic neque Carthaginensis. Sed tamen *in uerbo* Episcopi Carthaginensis multo præstantius erat, quàm vel Episcopi Lugdunensis, vel reliquorum in Africâ primatum, saltem in hoc, quod omnes diœceseos suæ provinciæ sub Ecclesiasticâ regulâ continebat, concilia ex universâ diœcesi convocabat, iisdemque præsidebat, omnium Ecclesiarum totius diœceseos sollicitudinem sustinebat, aliisque nonnullis privilegiis ac prærogativis pollebat. Et in hoc ipso superior erat Carthaginensis Episcopus reliquis omnibus diœceseos suæ primatibus provincialibus, qui alterius provinciæ Episcopos convocare haudquaquam poterant.

LIII. Tempore Augustini Synodum in Numidiâ celebrare volebat Victorinus provinciæ ejus primas, convocatis non Numidiæ tantum Episcopis, sed & Mauritaniarum, missâ tractoriâ ad singulos. Quæ ubi ad Augustinum Hipponensem in Numidiâ Episcopum pervenit, temperare sibi non potuit, quin ad Victorinum scriberet, & argueret, quæ sibi in tractoriâ istâ juri Ecclesiastico minùs consentanea viderentur. Et quidem præ cæteris animadvertit, Mauritaniarum Episcopos evocatos fuisse, qui tamen suos haberent primates: *Legi*, inquit, *in eadem tractoriâ etiam ad Mauritanias esse scriptum, quas provincias scimus suos habere primates. Quod si ex eis ad Numidiâ convocandum esset concilium, oportuit utique, ut aliquorum Maurorum Episcoporum, qui illic priores sunt, nomina in tractoria ponerentur.* Epistola illa Augustini est in ordine ducentesima decima septima. Et ex eâ disci potest, in Mauritanis plures tum fuisse primates, & Numidiæ primati non fuisse jus, ex Mauritanis istis Episcopos convocare, ne ex Mauritanîâ quidem Sitifensi, ut maximè ea olim Numidiæ conjuncta fuisset. Post divisionem enim paulo ante ista tempora factam nullum amplius jus competeat Primati Numidiæ in istam Mauritaniam Sitifensem. Et proinde merito ab Augustino reprehenditur tractoria Victorini, quod Mauritaniarum Episcopos ad Synodum suam evocasset. Sed fuit tamen ea Augustini modestia, ut corrigeret mox suam istam animadversionem, & obiter adjiceret quid fieri oportuisset, si ex Mauritanîâ ad Numidiâ convocandum fuisset concilium, id interim non obscure edisserens, unius provinciæ Primatem alterius Episcopos convocare non posse.

LIV. His verò, quæ dicta hæcenus sunt, minimè obstant verba canonis 14. Synodi Antiöchenæ, ubi dicitur, disidente Synodo provinciali metropolitanum Episcopum alterius provinciæ Episcopos convocare debere. *Pro totâ componendâ controversiâ placuit sanctæ synodo, ut Episcopus*

metro-

metropolitanus è vicinâ provinciâ iudices alios convocet, qui controversiam tollant, & quod cum provinciâ Episcopis probatum fuerit, confirmet. Ἀπὸ τῆς ἀλλοτρίου ἐπαρχίας μετακαλεῖται ἑτέρας τῆς ἐπιμενένης. Quæ verba accipi non possunt de majore synodo dicecesanâ, quippe quæ à metropolitano convocari & celebrari haud potest, neque de appellatione ad iudicem aliquem superiorem; sed de amicâ invitatione metropolitani, quâ vicinos quosdam ex aliâ provinciâ Episcopos sibi & reliquis suis Episcopis provincialibus adjungit, ut disfidium, quod inter se de causâ ventilata habent, simul examinent, & junctis suffragiis tollant, quos proinde τὴν ἀμφισβήτησιν διαλύειν dicit canon. Nempe non possunt cogi imperativa convocazione vicini Episcopi, ut ad iudicium hoc veniant, sed rogari debent, & quidem à metropolitano, qui & processum & synodum dirigit, cum, ut supra dixi, reliqui provinciales Episcopi sine metropolitani autoritate synodum habere nequeant, nec ut maximè velint, synodus eorum sine metropolitani præsentia perfecta dici queat. Sed nec ipsi etiam vicini Episcopi sine metropolitani invitatione præviâ immiscere se possunt, uti diserte in prohibito in Concilio Constantinopolitano I. *can. 2.* Non vocati autem Episcopi ultra dicecesin ne transeant ad ordinationem vel aliquam aliam administrationem.

LV. Fieri hinc solebat, ut diversarum provinciarum metropolitani quandoque mutuis adhortationibus concilia sua provincialia jungerent, & unum inde facerent, junctisque suffragiis statuta ederent. Tale fuit Concilium Avenionense habitum anno Domini MCCCXXXVII. in quo cum suffraganeis tuis convenérunt Gasbertus Arelatensis, Bertrandus Ebredu-nensis, & rmandus Aquensis Archiepiscopi. Neve id fraudi esset cuiusque eorum privilegiis & juribus, præfati sunt, celebrare se concilium provinciale, prorogata primò jurisdictione de loco ad locum per nos Ebredu-nensem & Aquensem Archiepiscopos nostrosq; suffraganeos presentes, nobis Gasberto Arelatensi Archiepiscopo & Johanne Avenionense Episcopo & procuratoribus supra-dictis consentientibus &c. Tale etiam fuit Concilium Vavrense celebratum anno MCCCXLVIII. in quo convenérunt Archiepiscopi, Petrus Narbo-nensis, & Gaffredus Tholosanensis, & vicarius Archiepiscopi Auxitanen-sis cum suis suffraganeis, fuitque tum itidem præmissa protestatio de pro-rogatione jurisdictionis de loco ad locum.

LVI. Cæterum, qui ad synodum provinciam vocati erant Episcopi suffraganei, præsentis adesse oportebat, neque excusabantur, nisi propter necessitatem imbecillitatis. Quo tamen casu imbecillitatem illam per li-teras allegare, sed & vicarium aliquem mittere tenebantur. Antiquissi-mi id testantur canones, qui & pœnam quandoque addunt, suspensionis scilicet ab officio aut à communione. In Concilio Laodiceno *can. 40.* statu-

tum fuit, ut *Episcopis ad Synodum vocatis non liceat contemnere, sed ut teneantur abire & docere vel doceri ad correctionem Ecclesie & reliquorum. Si quis autem contempserit, seipsum accusabit, praterquam si propter infirmitatem ire non possit. Et in Concilio Chalcedonensi can. 19. Statuit sancta synodus secundum sanctorum Patrum canones bis in anno in unum convenire uniuscujusque provincie Episcopos, ubi metropolitanus Episcopus probaverit, & singula, que emerferint, corrigere. Qui vero non advenerint Episcopi, si in suis civitatibus resident, atq; adeo in sanitate consistunt & omni inexcusabili & necessaria occupatione liberi sunt, fraternè reprehendantur. Haud paulò rigidiores fuerunt Patres Africani, quorum hoc est decretum can. 76. Placuit, ut quotiescunq; concilium congregandum est, episcopi, qui neq; etate neq; aegritudine, neq; aliqua graviore necessitate impediuntur, competenter occurrant. --- Quod si non potuerint occurrere, excusationes suas in tractoria conscribant, vel si post adventum tractorie aliqua necessitates repente forsitan ortæ fuerint, nisi rationem impedimenti sui apud suum primatem reddiderint, Ecclesie sue communionem debere esse contentos.*

LVII. Quod ita placuit Asiæ & Africæ, displicere non potuit Europæ. Simili enim planè modo statutum fuit in Concilio Arelateni II. c. 18. Si quis *commonitus infirmitatis causâ defuerit, personam vice suâ dirigat. Et c. 19. Si quis autem adesse neglexerit, aut cœtum fratrum, antequam Concilium dissolvatur, crediderit deserendum, alienatum se à fratrum communionem cognoscat: nec eum recipi liceat, nisi in sequenti synodo fuerit absolutus. Repetitur id in concilio Agathensi c. 35. Si metropolitanus Episcopus ad comprovinciales Episcopos epistolas direxerit, in quibus eos aut ad ordinationem summi Pontificis, aut ad Synodum invitet, postpositis omnibus, exceptâ gravi infirmitate corporis, aut præceptione regiâ ad constitutum diem adesse non differant. Quod si defuerint, sicut prisca canonum præcipit auctoritas, usq; ad proximam Synodum, caritate fratrum & Ecclesie communionem priventur. Et in Concilio Tarraconensi c. 6. Si quis episcoporum commonitus à metropolitano ad synodum nullâ gravi necessitate intercedente corporali venire contempserit, sicut statuta patrum sanxerunt, usque ad futurum concilium cunctorum Episcoporum charitatis communionem privetur.*

LVIII. Quod Concilium Agathense in verbis adductis de præceptione Regiâ statuit, justè excusari, qui talem allegare queat, id in Lusitaniâ similiter admisit Concilium Emeritense can. 5. sed ita ut nihilominus de causâ excusationis Concilio aliqua relinquatur cognitio. Verba hæc sunt: *Quod si contigerit aliquem de fratribus retineri ab infirmitate, qualiter non possit venire, aut per Regiam jussionem injunctum acceperit aliquid agere, ut sit, per quod non possit Concilio interesse, quicquid tale acciderit, Metropolitano suo fideliter inti met cuncta, per suam epistolam manu suâ subscriptam: ut postmodum queratur,*
anne

anne excusationem faciat aliquam. Videtur hæc limitatio ideò addita, ut temperaret quodammodo sententiam Concilii Turonensis secundi, cujus canon primus multum recedit à constitutione & decreto concilii Agathensis, nec admittere quidem vult aliquam ex præceptione Regiæ excusationem. Placuit, ita habent verba, *ut semel in anno sine cujuslibet excusatione persona, id est, regie vel private, sine cujuscunq; utilitatis obstaculo, præter infirmitatis certissime labore preventum, nullius occasione velaminis, habeat unusquisq; concursus; sed sicut dictum est, neq; per impedimentum Ordinationis regie, neq; sub occasione utilitatis, aut causæ propriæ debeat à Concilio separari, Apostolo prædicante: Quis nos separabit &c. Non debet spiritali operi etiam regalis præferri præceptio, cum primum in Ecclesia sit mandatum: Diliges Dominum tuum &c. Unde non debet præcepto Domini persona cujuslibet hominis anteponi, neq; debet terrene conditionis actio vel persona terrere, quos Christus spe crucis armavit.*

LIX. Verba hæc diversam planè & omnino contrariam continent sententiam ab eâ, quæ Concilio Agathensi placuerat. Istam autem ut temperaret Concilium Turonense II. hæctenus admisit excusationem à præceptione Regiæ petitam, si ea nec affectata fuerit, nec improbata à Concilio. Affectabant scilicet tum temporis Episcopi varias expeditiones & officia secularia, ita ut à Regibus imponi ea sibi quandoque flagitarent; sæpè etiam mentiebantur, sibi talia à Regibus commissa fuisse, ut haberent scilicet quo absentiam suam à synodis provincialibus excusare possent. Quia tamen fieri poterat, ut proprio motu Rex Episcopi alicujus necessarium sibi duceret ministerium, & salutare esse id posset communi bono, noluit Concilium Emeritense talem Episcopi excusationem prorsus rejicere, uti rejicere voluisse videtur Concilium Turonense, sed ulteriori cognitioni reservari jus sit, *ut postmodum quærat, inquit, anne excusationem faciat aliquam?* Cæterum certum est, officia secularia parum convenire personis Ecclesiasticis. Non nostrum hoc est onus, bos clitellas.

LX. Admisit verò non tantum Concilium Arelatense II. c. 18. cujus supra mentionem feci, ut Episcopus, qui venire ipse infirmitatis causâ ad Concilium non poterat, legatos vice suâ mitteret, sed etiam, quod anteriori tempore celebratum fuit, Concilium Arauficanum l. cap. 29. ubi graviter perstringit eos, qui synodo aut per se, aut per consensus suos, vel ad vicem sui per legatos destinandos adesse detrectant. Idem Agræcio Episcopo exprobrant Episcopi in Carpentoratensi Synodo congregati, quod neq; ipse nec per personam vicariam adfuerit Synodo. Pari modo cum à Synodo Agathensi abfuisset Ruricius Episcopus Lemovicensis, & excusationem per literas interposuisset, Cæsarius Episcopus Arelatensis ita eas acceptavit, ut nihilominus reprehenderet, quod nullum ille misisset vicarium. *Licet, inquit, sanctos & desiderabiles vestros apices miseritis, tamen, sicut ipsi optime nostis,*

nostis, dignissimum fuerat, ut personam dirigeretis, quæ ad vicem vestram subscriberet, & quod sancti fratres vestri statuerunt, in personâ vestrâ firmaretur. Et ejusmodi vicariorum subscriptiones etiamnum leguntur in editionibus Conciliorum.

LXI. Nec verò presbyteris tantum olim, sed etiam diaconis vices suorum Episcoporum sustinere licebat, quod præcipuè Hispanica docent Concilia, quæ subscriptiones quorundam diaconorum exhibent. - In Concilio Toletano V. in fine hæc legitur subscriptio: *Petrus in Christi nomine Decanus, agens vicem domini mei Antonii Episcopi his decretis annuens subscripsi.* Non dubito legi debere: *Diaconus.* Omnino enim idem est ille, qui subscripsit Concilio Toletano VI. his verbis: *Wamba diaconus, qui & Petrus, Ecclesie Segobiensis, agens vicem Antonii Episcopi, subscripsi.* Jungitur ei in hoc Concilio Toletano adhuc alius: *Severinus, sancte Ecclesie Valentinae Diaconus, agens vicem Mustacii Episcopi, subscripsi.* In Concilio Toletano VII. subscripsérunt Ambrosius diaconus agens vicem Episcopi Mentefani: Aquila diaconus agens vicem Episcopi Bigastrensis, & Matalcellus diaconus Vicarius Episcopi Malacitani. In Concilio Toletano octavo subscripsérunt diaconi vicarii Episcoporum suorum numero quinque: In nono, unus: In decimo, duo: In aliis, alii, plures aut pauciores, prout Episcoporum absentium major vel minor erat numerus. Et nec olim quidem in Orientali Ecclesiâ excluderentur diaconi, qui vice & nomine suorum Episcoporum comparebant. Id quod patet ex mandato Constantii Imperatoris, cujus meminit Sozomenus *lib. 4. cap. 16.* Cum enim post terræ motum & ruinam Nicomediensem Nicææ concilium indixisset, disertè jusfit, ut ineunte æstate ibi convenirent Episcopi, exceptis his, qui corporis infirmâ valetudine essent: ita tamen ut isti *presbyteros aut diaconos suo loco mitterent, quos vellent, qui ipsorum sententiam significarent, & de rebus ambiguis consulere, simulq; omnes inter se de omnibus consentirent.* Ex quo loco simul patet, presbyteros & diaconos vices Episcoporum suorum agentes, eorum nomine etiam suffragia tulisse; & collatis sententiis ad decreta facienda concurrisse. Idque de presbyteris ulterius confirmat tractoria epistola Aviti Episcopi Viennensis, quâ Episcopos Regni Burgundionum vocat ad Synodum Epaonensem: *Duos, inquit, presbyteros magne ac probabilis vite mandati instructione firmatos, fratribus pro se presentare procuret, sed tales dignetur eligere, quos Episcoporum Concilio non minùs scientiâ quàm reverentiâ jure faciatis interesse, cum quibus delectet summos Pontifices conferre sermonem, quos ad diffinitiones pro Episcopo suo sancendas, subscribendas que, cum fuerit solertia eligi, sit auctoritas legi.*

LXII. Quæ verò diaconis ita aliquandiu competierat auctoritas, in ipsâ Hispaniâ per concilium Emeritense denegata eis deinceps fuit. Non
aliam

aliam ejus decreti allegare licebit causam, nisi insignem Episcoporum & presbyterorum arrogantiam, quæ tùm temporis in nervum erupit, & pudori duxit, adfidere sibi diaconis ordine multo inferiores. Neque id dissimulant Patres Emeritenses, sed aperto ore fatentur, violari dignitatem suam, sicubi suffragatores admiserint diaconos, etsi Episcoporum suorum auctoritate munitos. Hæc sunt eorum verba cap. 5. *Injustum enim hoc accipit cœtus noster, ut quisquam Episcoporum diaconum ad suam personam dirigat. Hic enim, quia presbyteris junior esse videtur, sedere cum Episcopis in Concilio nullâ ratione permittitur. Quemcunque ergo ex presbyteris dirigere elegerit, instructum per informationem dirigat, ut ratio postulat &c.* Presbyteros igitur admittendos adhuc putant, sed, ut videtur, non adeo promptè, cum eos, etsi Episcoporum suorum legatos & vicarios, sibi adfidere nolint, sed veluti ministros à tergo suo capere subsellia jubeant. *Ad suam tamen personam, verba hæc sunt immediatè antecedentia, non aliter nisi aut Archipresbyterum suum diriget, aut si Archipresbytero impossibilitas fuerit, presbyterum utilem, cujus dignitas cum prudentia pateat, à tergo Episcoporum inter presbyteros sedere, & quæque in eo Concilio fuerint, acta scire & subscribere.* Diaconi autem non exclusi tantum & privati fuerunt jure suffragii, quod habuisse olim in Conciliis probavi *tr. de diaconis cap. 9. num. 5. seq.* Sed etiam jure sedendi, quippe qui non alium in finem admittebantur deinceps, nisi ut starent, veluti *καὶ τὰ πρὸς ὡμῶν*, & observarent Episcopos suos. In veteri descriptione celebrandi Concilii, quam Decreto Gratiani subjunxit Antonius Contius, hæc habentur verba: *Post ingressum omnium Episcoporum atque confessum vocentur deinde presbyteri, quos causa probaverit introire; nullus se inter eos ingerat diaconorum. Postea ingrediuntur diacones probabiles, quos ordo poposcit interesse, & coronâ factâ de sedibus Episcoporum, presbyteri à tergo eorum residebunt, quos tamen sessuros secum metropolitanus elegerit.* (Verba hæc ostendunt, nec promiscuè omnes admissos fuisse presbyteros, nec dignos eos judicatos omnes, qui sederent) *Qui utique & cum eo judicare aliquid & definire possunt. Diacones in conspectu Episcoporum stabunt &c.* Quæ eadem verba referuntur in Concilii Tolentani IV. c. 3.

LXIII. Quod invitationem ipsam metropolitani ad concilium tale suum provinciale attinet, jam diu observarunt Ecclesiasticarum antiquitatum periti, usurpatas in eam rem fuisse certas epistolas, quæ tractoriæ dicebantur, quibus Concilium à primæ aut Archiepiscopo intimabatur, & Episcopi ad Synodum evocabantur. Nec tamen ad singulos Episcopos singulæ aut singulares istiusmodi literæ scribebantur, verum omnium & singulorum nomina, quæ ad concilium vocabantur, unâ tractoriâ comprehendebantur, servato ordinationis cujusque tempore. Quin & huic tractoriæ

Uuuu

ctoriæ

toriarum ipsi Episcopi ad concilium vocati, si venire non possent, suas exco-
 fationes subscribebant, uti ex *canone Africano 76.* & aliis testimoniis do-
 cet Jacobus Gothofredus *ad l. 1. C. Theod. de tractor. § stativ.* Est verò
 & hoc insuper notandum, ad solos Episcopos missas fuisse ejusmodi tracto-
 rias, presbyteros verò & diaconos speciatim invitatos fuisse nullos, multo
 minus seculares aut Laicos, sed in arbitrio tamen fuisse Episcoporum, quos
 secum adducere vellent. Constat hoc ex Concilii Tarraconensis *can. 13.*
 cujus hæc sunt verba: *Epistole tales per fratres à metropolitanis sunt dirigende,*
ut non solum è cathedralis Ecclesie presbyteris, verum etiam de diocesanis
ad concilium trabant, & aliquos de filiis Ecclesie secularibus secum adducere
debeant.

LXIV. Sed quod dixi de unâ tractoriâ omnium Episcoporum no-
 mina comprehendente, non videtur fuisse perpetuum, aut mutatum sal-
 tem, si quando specialis metropolitani ad unum Episcoporum addenda
 fuit commonitio. In Concilio Duziacensi I. in quo Hincmarus Episco-
 pus Laudunensis Episcopali gradu dejectus est, refert Hincmarus Remensis
 ejus Metropolitanus, quâ ratione eum ad Synodum evocaverit. *Et in in-*
diculo, inquit, quo ad hanc Synodum eum vocavi, sicut & ceteros provincia Re-
morum Episcopos, illi superaddidi: Sciat etiam tua fraternitas, eos, qui adver-
sum te anno præterito apud me querelas suas deposuerunt, & de quibus in Synodo
fuisi apud Attiniacum impetitus, quoniam, quæ conventa ibi fuerant, non es re-
gulariter profecutus, nunc iterum suas querelas deponere. Unde moneo frater-
nitatem tuam, ut ita inde præcogitatus & preparatus ad denuntiatam Synodum
venias, quatenus querimonia indecentes Episcopo sopiantur, ne nomen bonum,
quod Apostolica regula jubet habere Episcopum, in tuâ opinione notetur, & sicut
idem dicit Apostolus non vituperetur ministerium nostrum. Hæc admonitio
 sine dubio seorsim in speciali aut singulari indiculo, uti vocat Hincmarus,
 sive epistolâ scripta fuit. Ad quid enim opus fuisset solenni hæc ejus reci-
 tatione in concilio, si ex tractoriâ generali omnibus Episcopis jam ante co-
 gnita fuisset? Quam omninò nihil autem humanitate hæc suâ profecerit
 Hincmarus, ex ejusdem Concilii actis constat. Speciales ejusmodi tracto-
 rias quandoque in usu fuisse, intelligi potest etiam ex verbis Concilii Con-
 stantinopolitani IV. *can. 17.* ubi agitur de Metropolitanis ad concilia pa-
 triarchalia vocatis, & concluditur, subjacere eos vocationibus proprii Pa-
 triarchæ, *sive cum communiter, sive cum singulatim factæ fuerint.*

LXV. De tempore habendorum Conciliorum provincialium diversa
 extant decreta Ecclesiastica, quæ compilationi suæ sub distinctione 18. inle-
 ruit Gratianus. In Concilio Nicæno *can. 5.* statutum fuit, *ut singulis an-*
nis in unâquâque provinciâ bis in anno Synodi fierent, -- una quidem ante qua-
dragesimam, ut omnibus animi sordibus sublatis, purum DEO munus offeratur,
secun-

secunda autem circiter autumni tempus. Idem ut bis fiat, decrevit etiam Concilium Chalcedonense c. 19. non additâ tamen temporis determinatione, quæ verò tacitè comprehensa videtur sub generali definitione, quâ decernit convenire debere Episcopos secundum sanctorum Patrum canones. Eundem numerum binarium inculcat Concilium Antiochenum can. 20. sed sub aliâ temporis specialis determinatione. *Visum est, inquit, ut synodi Episcoporum in unâquâq; provinciâ bis in anno fiant: semel quidem post tertiam hebdomadam festi paschæ, ut quarto hebdomade pentecostes perficiatur Synodus; secundam verò Synodum idibus Octobris futuram, qui est decimus hyperberetæi Sc.* Diverfimodè ita cum statuerint Patres in Conciliis Nicæno & Antiocheno, & utrumque hoc Concilium Chalcedonensi antiquius fuerit, dubitare meritò licet, quale tempus comprobatum sit patribus Chalcedonensibus, præsertim quia cum Antiocheno tacitè canon, qui dicitur Apostolicus, trigessimus septimus, si quidem aliqua ei tribuitur autoritas. Et quidem ex consonantiâ illâ ad canonem istum commentatur Johannes Zonaras, visum fuisse aliquibus, in descriptione canonum pro Quinquagesimâ per oblivionem in canone Nicæno transcriptum fuisse, Quadragesimam. *Sed ea causa, inquit, quam Nicænus canon adducit, neminem patitur hoc arbitrari, dicens, una quidem ante Quadragesimam, ut omni sublata similitate donum sanctè offeratur DEO. De temporibus igitur sic dissentiant. Duos attamen locales conventus unoquoque anno fieri constituunt Sc.*

LXVI. Videntur igitur Patres Chalcedonenses in numero binario decernendo sanctorum Patrum canones observare, & in hoc acquiescere voluisse, tempus ipsum, quo celebrari Synodi istæ deberent, arbitrio metropolitani relinquentes. Cum enim tempora illa à Nicenâ & Antiochenâ Synodis præscripta non omnibus ubique opportuna & satis commoda essent, & propterea negligenter sæpè celebratio Synodorum, sufficere putavit Concilium Chalcedonense, unicè id emendare, & ad pristinam consuetudinem revocare, ut quotannis duæ deinceps haberentur Synodi à metropolitani, quocumque tempore libuerit. Postquam verò ne sic quidem restitui collapsa in hoc genere disciplina Ecclesiastica posset, & negligentiores adhuc essent metropolitani nonnulli in convocandis Synodis, constitutionem edidit Justinianus Imp. *novell. 137. c. 4.* ut deinceps una saltem in quâvis provinciâ haberetur Synodus, & quidem certo tempore, ut eo fortius adstringerentur metropolitani. *Nos autem, inquit, inveniunt, quod ex hujusmodi negligentia multi diversis peccatis impliciti sunt, jubemus omnibus modis unam Synodum fieri singulis provinciis mense vel Junio vel Septembri Sc.* Non abrogat Justinianus pristina Ecclesiæ placita, sed

binas adhuc comprobat Synodos quotannis habendas, uti patet ex *novellâ 123 c. 10.* quia tamen obtineri id difficulter potuit, unam saltem, in quâ vis provinciâ celebrari voluit, idque omnibus modis, *πᾶσι τρόποις*, omni studio & conatu observari jusfit.

LXVII. Hanc Justiniani constitutionem sequitur & imitatur canon octavus Synodi Quinisextæ in Trullo habitæ, his verbis: *Canonem renovamus, qui jubet singulis annis uniuscujusque provinciæ Episcoporum Synodos fieri, ubi Metropolitanus Episcopus satius esse duxerit. Quoniam autem propter aliquas barbarorum incursiones & quasdam alias incidentes causas non possunt qui Ecclesiis præsentent synodos bis in anno facere, visum est, ut omnino semel in anno propter Ecclesiasticas quæstiones, ut verisimile est, emergentes, prædictorum Episcoporum in unaquâque provinciâ fiat synodus à Sancte pasche festo & ad Octobris mensis complementum singulis annis in loco, quem, ut prædictum est, Metropolitanus Episcopus aptiorem judicaverit &c.* Ad eundem modum synodos suas provinciales celebrari jusfit Africa, Gallia, Hispania, uti ex plurimis Conciliorum decretis constat, quæ tamen hic singula adducere nihil nunc attinet. Idque approbavit suo tempore Gregorius M. lib. 7. epist. 112. Et quidem, inquit, *quid de habendo bis in anno concilio patrum sit regulis statutum, non latet. Sed ne forte aliqua impleri hoc necessitas non permittat, semel tamen in anno sine excusatione aliqua decernimus congregari, ut expectatione Concilii nihil præsumatur illicitum &c.*

LXVIII. Uti verò obtineri vix potuit, ut semel saltem in anno tale aliquod concilium haberetur: ita vix ullum dari poterit exemplum, quo superatum fuisse numerum binarium doceri queat. Imò verò, si quid tale attentatum aliquando à Metropolitanano quocunque fuisset, credo ego refragantes eum habiturum fuisse suos suffraganeos. De nationali synodo certum est, improbatum fuisse Ivoni Carnotensi consilium Lugdunensis Archiepiscopi Legati Apostolici, quod intra unius anni spacium tertiâ vice concilium nationale congregari voluerit. Consultus enim eâ de re à Rege Francorum, respondet epist. 56. *De eo, quod parvitati meæ mandavit vestra sublimitas, post duo concilia hoc anno à domno Papa celebrata, nunc legatum ejus Lugdunensem Archiepiscopum infra eundem annum tertium generale convocare & ad hoc regni vestri Episcopos invitare, Serenitati vestræ respondeo, quia cum nuper literas ejus habuerim, nihil tale ibi legi, vel à misso ejus audivi. Quod tamen si faceret, non esset hæc Apostolica institutio, vel Ecclesiastica consuetudo. Quod si quis eos ultra terminos à patribus constitutos angariare voluerit, vos habito cum eis communi consilio injustis oppressionibus pro personâ vestrâ resistite, sic ut quæ DEI sunt, DEO reddant, & quæ Cesaris sunt, Cesari reddere*

non omittant. Quæ verba Ivonis cum recitasset Cardinalis Baronius ad ann. 1095. n. 53. hanc addit *Πίνξιον*: Vides quantum obsint Ecclesie indiscreri ministri, cum præcipiunt interdum absq; consilio dura, quæ præstari vix possint.

LXIX. Sufficiant hæc de tempore & numero conciliorum provincialium. Sequitur, ut videamus de materiâ, quæ habilis esset, ut super eâ disceptationes haberentur in talibus Conciliis. Eam describit ex parte canon quintus Concilii Nicæni, & canon vigesimus Concilii Antiocheni, qui ultimus in genere definit, haberi debere ejusmodi concilia *Ἐπὶ ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς ῥεῖσας, ἢ ταῖς τῶν ἀμφισβητησάτων διαλύσεις*, propter usus Ecclesiasticos, & pro dirimendis controversiis. Justinianus novell. 137. cap. 4. idèd ea haberi vult, ut emergentes causæ excutiantur & competentem accipiant correctionem. Ibidem loci speciatim enumerat rerum tractandarum genera. Quo in loco, inquit, *motas lites & interpellationes vel pro fide vel canonicis quæstionibus, vel administratione rerum Ecclesiasticarum, vel de Episcopis & presbyteris, vel diaconis aut aliis clericis, vel de abbatibus vel monachis, vel de accusatâ vitâ, vel de aliarum rerum correctione, moveri quidem & agitari & convenienter examinari, & eorum correctionem secundum sacros canones procedere, & secundum nostras leges.* Idem Justinianus novell. 123. cap. 10. ait, debere congregatos Episcopos omnes causas subtiliter examinare, quas Episcopi aut Clerici aut Monachi ad invicem habeant, easque disponere, & super hoc, quicquid extra regulas à quâcunque personâ delinquitur, emendare.

LXX. Sed quod ait Justinianus etiam quæstiones pro fide in synodis provincialibus agitari, in eo non convenit cum Gratiano, qui id simpliciter negat in principio distinct. 18. Episcoporum, inquit, *concilia sunt invalida ad diffiniendum & ad constituendum, non autem ad corrigendum. Sunt enim necessaria Episcoporum concilia ad correctionem & ad exhortationem &c.* Hanc Gratiani centuram redarguit Glossa his verbis: *Illud non est verum, quia Episcopi bene possunt condere canones Episcopales, & Archiepiscopus provinciales, quia quilibet populus & qualibet Ecclesia sibi potest statuere aliquod jus, sed de majoribus negociis non possunt aliquid statuere &c.* Rectè omninò, cùm inventerata superiorum seculorum praxis satis ostendat, à quamplurimis conciliis conditos fuisse canones, quibus non parere religio erat, dum tamen contrarii non essent canonibus Conciliorum generalium. Hinc verò nata est distinctio, quod regulæ Ecclesiasticæ aliæ uni duntaxat Ecclesie conditæ sint, aliæ ad universalem Ecclesiam spectent. Et ratione objecti, quod aliæ pertineant ad fidem, quæ dogmata est *Ἀποπέσει* appellantur, aliæ verò ad mores & disciplinam Ecclesiasticam, quæ speciali canonum nomine designantur, quanquam canonis vocabulum utrique speciei sæpè applicari soleat.

soleat. Sequioribus temporibus regulæ istæ non canones amplius sed capitula dici solebant, quod notum est.

LXXI. Etsi verò potestas Synodorum in duobus his præcipue versetur, ut vel fidei dogmata explicent, & puritati suæ atque Orthodoxiæ restituant, vel disciplinam Ecclesiasticam custodiant atque conservent, circa utrumque tamen hoc objectum non habent se eodem modo aut æquali prorsus ratione. Ultimus enim iudex controversiarum de fide exortarum est scriptura sacra, & ab hoc iudice etiam Concilia suam habent autoritatem, dependentem scilicet & eatenus æstimandam, quatenus ab hoc iudice decisiones sibi suppeditatas recipiunt & tuentur. Et ratio est, quia in Conciliis non revelatur ulla nova decisio divina ante non existens in sacro Codice, sed fertur tantum sententia de sensu revelationis jam ante de tali questione factæ, & in Codice sacro jam contentæ. Ideoque concilium non dat suæ definitioni autoritatem, sed definitionem suam eruit & probat, ac ostendit, undenam illa suam habeat autoritatem. Et proinde potestas hæc restricta omnino & alligata est ad Scripturæ divinæ conformitatem, ut nec latum unguem ab eâ discedere valeat. Haud paulo liberior est altera illa, quam in aliis causis extra fidem, id est, in capitibus disciplinæ non in factò solum sed etiam in jure versantibus occupatam dixi. Potest enim ea circa ritus praxin & disciplinam Ecclesiasticam judicare, definire, statuere etiam præter scripturam sacram, prout scilicet status cujusque Ecclesiæ exigit, eo quod variare hic possit, canon autem doctrinæ mutari non queat. Interim cavendum nihilominus, ne canones illi ad disciplinam externam pertinentes vel sacræ Scripturæ repugnent, vel superstitionem habeant admixtam, vel laqueum conscientiis injiciant, vel numero plures sint, aut exercitio graviores, quàm ut facile observari possent, vel denique per eos Ecclesiis præcidatur libertas mutandi, addendi, demendi, prout Oeconomia cujusque postulabit.

LXXII. Descendo nunc ad Concilia Episcopalia, quæ Episcopus in suâ diocesi singulis annis convocat, dum inter suos Abbates, presbyteros & clericos cognoscit. *c. pen. dist. 18.* Abbates enim comparere in istiusmodi synodis tenentur, uti definit Concilium Aurelianense l. *can. 19.* etsi exempti fuerint ab Episcopali jurisdictione, prout ita observari debere tradit Innocentius III. *lib. 3. epist. 4.* ratione scilicet Ecclesiarum, quæ Episcopo manent subjectæ, quomodo etiam monachus, qui Ecclesiam parochialem sive curatam habet, ad Synodum Episcopalem venire tenetur, uti decretum legitur in Concilio Moguntiacò anno DCCCXLVII. *can. 14.* Ecclesiæ enim quorumcunque monachorum in singulis parochiis sitæ Episcoporum subjectæ sunt regimini, secundum decretum concilii apud Confluentiam apud Ivonem *part. 3. cap. 280.* Atque ideo nihil facit exemptio monasterii

nafterii ad immunitatem comparendi in Synodo, quia scil. ab exemptione monasterii nullatenus fuit exemptio parœciarum ad istud monasterium pertinentium. Et propterea debent parœciani Sacerdotes ab Episcopo institui, illiq; rationem villicationis suæ reddere, sive visitationis tempore, sive in synodo ab illo indictâ.

LXXIII. Hâc tamen in specie dupliciter adhuc sumi vocabulum Synodi optimè notat antiquitatis Ecclesiasticæ peritisimus Stephanus Baluzius ad Reginonis Abbatis Prumiensis *lib. 2. de eccles. discipl. cap. 1.* Aliquando enim denotat illum conventum, quem Episcopus in civitate suâ instituit, quoties scil. convocat presbyteros ex rusticanis parœcijs diœceseos suæ, ut illi ministerii sui rationem reddant. Aliquando verò denotat conventum parochianorum cum Episcopo, quem scil. Episcopus vel ejus ministri habuerunt in unâquâque Ecclesiâ, cum visitationis munus obibant, in quâ similiter presbyteros rationem ministerii sui reddere oportebat, & in quâ judicabantur causæ synodales aliæ. Prior illa distinctionis gratiâ Episcopalis sive civitatis posterior hæc parochialis dici posset. Prior illa apud Episcopum habebatur in civitate, ubi cathedram habebat, & ad eam conveniebant, quotquot in diœcesi illius Episcopi ecclesias parochiales regabant; hæc verò in Ecclesiis parochialibus ipsis habebantur, neque ad eam conveniebant alii, nisi cum Episcopo Archidiaconi & Archipresbyteri, qui præire solebant uno vel duobus diebus, & unâ plebes istius parochiæ, non tantum ut testimonium illa ferret de vitâ & conversatione presbyterorum & reliquorum clericorum suorum, sed etiam ut ipsa de se suâque vivendi ratione interrogata responderet. Sed de posteriori hâc plenius & commodius agetur capite aliquo sequente.

LXXIV. De priore verò specie accipiendum, quod dicitur in Capitulari Tholosano Caroli Calvi Regis *cap. ult.* ut *Episcopi Synodos à presbyteris, nisi sicut docet auctoritas canonum, duas scilicet, & per tempora constituta non exigant. Sed & in eisdem Synodis non per occasionem, sed per veritatem ministerii sui, teste DEO, ad quod constituti sunt, presbyteros & tractent & teneant, & absolvant.* Videntur tùm temporis Episcopi haud paulo elatioris animi fuisse & vexasse suos presbyteros non crebrioribus tantum Synodis, sed aliis etiam oneribus impositis, uti jam ætate Hieronymi despicerent eos & nullo ferè loco numerare cœperunt. Huic corruptelæ capitulare istud Tholosanum obviam ire voluit, statuitque ne quid amplius tale ab Episcopis fiat, sed ut illi presbyteros suos temperatè & scienter tractent, utve DEUM sibi præsentem agnoscant. Uti autem Episcopis Synodos quotannis plures duabus celebrare non licet: ita presbyteri, si vocati fuerint, comparere omninò teneantur. Eoque pertinet admonitio Karoli Magni ad presbyteros, quæ adjuncta legitur Capitulari quarto imperii anno promulgato, ubi

ubi constituit, ut nullus presbyter ad Synodum contemnat venire. Quod si aliter facere presumpserit, coactus veniat, & secundum canones judicetur.

LXXV. In ejusmodi Synodis variæ agitabantur causæ, quæ propterea synodales dicebantur. Potissimum verò examinabantur ea, quæ ad cujuscunque mores & conversationem pertinebant, & num officio suo unusquisque debito ordine fungeretur. Nec dubium mihi est, sæpè etiam orthodoxiam in discussionem venisse, si quis fortè aliena & parum consona veritati divinæ docuisset, saltem eum in finem, ut si emendari per correctionem non posset, quæ interim tentari solebat, tota ea causa ad judicium majus, h. e. synodum provincialem referretur. Cæteroquin, quæ ad officium cujusque pertinebant, illa omnia, num ad præscriptas regulas expedirentur, in disquisitionem vocabantur. Sic enim à sanctis patribus institutum est, ut quando ad Concilium venerint, rationem Episcopo reddant, qualiter susceptum officium vel baptismum celebrent. Sunt verba Concilii Arelatensis VI. c. 4. Et sic etiam lib. 7. Capitularium cap. 108. constitutum est, ut unusquisque presbyter per singulos annos Episcopo suo rationem ministerii sui reddat, tam de fide catholicâ, quam de baptismo, atque de omni ordine ministerii sui. Quæ verba probant id, quod modo dixi, etiam de fide & orthodoxiâ cujusque reddendam fuisse rationem, etsi dogmata ipsa eorumque veritas propriè in eum censum non referrentur, ut de illis in Synodo tali disceptare licuisset. Sed & in tali synodo publicare oportebat ea, quæ in Concilio provinciali decreta fuerant. Idque ostendunt verba Concilii Toletani XVI. c. 7. quæ Gratianus in *sin. dist.* 18. seu potius Antonius Contius perperam Concilio Toletano III. tribuit: *Decernimus, ut dum in quatuor provinciam Concilium agitur, unusquisque Episcoporum admonitionibus suis infra sex mensium spatium omnes abbates, presbyteros, diaconos atque Clericos seu etiam omnem conventum civitatis ipsius, ubi præesse dignoscitur, nec non & cunctam diocesis sue plebem aggregare nequaquam moretur, quatenus coram eis publice omnia referata, de his quæ eodem anno in concilio acta vel definita extiterint, plenissimè notiores efficiantur &c.* Quæ verba ostendunt etiam plebem ad ejusmodi synodos vocari debuisse.

LXXVI. Sed verò promulgatio hæc decretorum in Conciliis provincialibus factorum cum ipsis illis conciliis provincialibus desit. Joh. n. Zonaræ querela est ad c. 37. *Apostolicum*: Nunc autem harum synodorum (provincialium) magnus est ubique contemptus. Et ad Canonem Nicænum 5. *Nostri temporibus tota hæc synodorum ratio eousque negligitur, ut nusquam celebrentur.* Rationem ejus rei, cur ita in desuetudinem abierint Synodi provinciales, non malè dicit illustrissimus Petrus de Marca de concordia sacerdotum & imperii lib. 6. cap. 15. petendam esse ex frequenti celebratione Conciliorum patriarchalium, quæ & ipsa singulis annis congregare moris erat. Impedimen-

dimento enim erant illa, quo minus haberi possent synodi provinciales. Observatum id fuit in Concilio Constantinopolitano IV. quod octavum Oecumenicum quibusdam dici solet, & statutum idcirco tunc temporis fuit, ut si concursus esset synodi patriarchalis & provincialis, provincialis conventus negligi deberet. Et ex hoc negligentius deinceps haberi cœperunt, tandem etiam prorsus desierunt Synodi provinciales. Hæc sunt verba canonis 17. *Consueverunt autem Metropolitanis bis in anno synodos facere, ideoque, sicut dicunt, ad patriarchale penitus non posse concurrere capit.* Sed sancta hæc & universalis synodus nec concilia, quæ à Metropolitanis sunt interdicens, multo magis illa novit rationabiliora esse ac utiliora Metropolitanorum conciliis, quæ à patriarchali sede congregantur, & idcirco fieri exigit. A Metropolita quippe unius provincia efficitur, à Patriarcha verò sæpè totius causæ diœceseos dispensatur, ac per hoc communis utilitas providetur. Propter quod & speciale propter generale bonum despicere convenit, cum à majoribus super hoc facta fuerit advocatio: quamvis apud quosdam Metropolitanorum antiqua consuetudo & Canonica traditio per contemptum ipsorum postposita videatur, non currentibus eis ad communem profectum. Quos leges Ecclesiæ severè condemnantes omni excusatione semotâ, subjacere vocationibus proprii Patriarchæ, sive cum communiter, sive cum singulatim factæ fuerint, exigunt. Pœnas has ut evitent Metropolitanis, maluerunt deinceps prorsus abstinere à provincialibus suis conventibus, quanquam utrisque synodis, si commodè indictæ fuissent, præsentibus adesse haud difficulter potuerint.

LXXVII. Hanc eandem quæstionem de concursu synodorum patriarchalium & provincialium cum discutiendam sibi sumpsisset Theodorus Balsamon ad can. 8. Concilii Sexti in Trullo, in alia omnia abit, & decidendam eam putat ex Justiniani Imperatoris supra adductâ novellâ 137. cap. 4. Videamus, quo successu. Dico, inquit, non nemo, quod cum Episcopi quotannis apud Metropolitanos convenire cogentur, metropolitanis apud Patriarcham convenire non cogentur. Vel enim illi apud patriarcham conveniunt, & provincialium Episcoporum synodos cessare usu venit, vel non conveniunt, & patriarchæ synodi non fient. Et hæc quidem dicat aliquis, verisimile est. Rectè hoc colligit Balsamon, & eventus docuit, haud vanam esse collectionem. Sed nunc pergat ille: Tu autem diligentius lege capit. vigesimum tituli 1. lib. 3. (novellam scilicet supra memoratam) hæc ex parte dicens, omnimodo unam synodum quotannis celebrari mandamus in unâquâque provinciâ vel Junio vel Septembri mense, & eos qui ab illis ordinantur, alios autem Episcopos ordinandi jus non habent, apud beatissimos patriarchas convenire. Apud religiosissimos autem metropolitanos cujusque provinciæ, qui ab eis ordinati sunt. Nota igitur ex hac novellâ, quam ob rem provinciales patriarchæ Constantinopolitani ἐπαρχιατικὴ καὶ πατριαρχικὴ καὶ ἀρχιεπισκοπικὴ, vocantur Archiepiscopus Derci, Messana, Parii, Apri & alii

X x x

alii

nonnulli Archiepiscopi & metropolitani, quibus nulli subsunt Episcopi. Illi enim & soli ad patriarcham semel quotannis convenire compelluntur &c.

LXXVIII. Quod de pluribus patriarchis constituit Justinianus, ut apud eos convenire deberent, qui ordinati ab eis essent, id de uno Constantinopolitano explicat Balsamon. Cumque deinceps negativè legat verba ἐκείνους τῆς πατρὸς αὐτῶν μὴ χειροτονημένους, μὴ ἔχοντας ἢ δικαίον αἰδῆς Ἐπισκόπους χειροτονῶν, illos qui ab ipsis ordinati sunt, & qui non habent jus alios Episcopos ordinandi, uti communiter etiam legitur in vulgaribus novellarum editionibus, illa restringit Balsamon ad obscuros illos Archiepiscopos Derci, Messanæ, Parii, Apri & alios nonnullos, qui sine dubio Justiniani sæculo nulli fuerunt. Supra autem laudavi συχασμὸν Petri de Marca, qui in Novellâ adductâ expungit negativam particulam μὴ, quod absurdus planè ex eâ & omninò nullus haberi possit sensus. Inde ergò secundum ipsius interpretationem Metropolitanis his verbis descripti illic sunt: *Hi qui à Patriarchis ordinati sunt, & habent jus alios ordinandi.* Et illos vult Justinianus apud Patriarchas suos quotannis convenire.

LXXIX. Cæterum, quæ ita per consensum decreta fuerunt in Conciliis, ex se, nisi quid aliud extrinsecus accesserit, non habent obligandivim aliam, nisi talem, qualis ex qualicunque conventionem oritur. Legis autem naturam induunt, & leges reipsâ fiunt, sicubi confirmantur ab eo, qui τὸ κύριον tenet in Rep. Et hæc confirmatio per legem publicam facit, ut vi ἀναγκαστικῆς cogi possint refractarii ad paritionem, cum Ecclesia quæ talis, ut aliàs plenius dicam, potestate tali externâ destituatur. Ut hic longius excurram, necesse non est, cum in historiâ Ecclesiasticâ nota sint exempla Constantini, Theodosii, Marciani & aliorum Imperatorum, qui νομοθεσίαι addiderunt decretis Conciliorum, definitis simul pœnis, si quis secus quid dixerit vel fecerit. Et omninò interest Reip. ut tum religio facta tecta conservetur, tum etiam disciplina Ecclesiastica, sed quam utramque difficulter sustinebit Ecclesia, nisi accesserit brachium seculare.

CAP. XIX.

De Jure condendi statuta.

I.

EX his quæ antecedente capite diximus sequitur, Episcopum cum Synodo suâ etiam statuta condendi potestatem habere. Universitates enim omnes & Collegia omnia licita & approbata possunt condere statuta